

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hatásos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Ryftide petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 387.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, szeptember 2.

Mai számunk főbb közleményei:

- A nemzetközi orvoskongresszus.
- A muzeumi lopás.
- Letartóztatott egy nagystílű borszédelgőt.
- Súlyos vádak a magyar orvosi kar ellen.
- Három kávéskanállal.
- Az agastyán szerelemi kalandja.
- Az új szinpad.
- Az északi sark felfedezése.

A humánus háború.

Arad, szeptember 1.

Elég, ha a háboruban az ágyú öl, meg a puska. Ne segítsen nekik a dögvész, meg a kolera. Louis Liwingston, a bőkezű amerikai doktor a budapesti orvoskongresszuson pályadíjat tűzött ki ennek a gondolatnak hatása alatt: „Milyen legyen a hadsereg egészségügyi szolgálata, hogy a katonák egészsége háboru idején is a lehető legteljesebb módon fentartassék?”

Fantáziában a legjobban Jókai Mór oldotta meg ezt a kérdést „A jövő század regényé”-ben. Az ichor háboruban olyan lövegekkel harcolnak, amelyek nem ölnek, csak harc-képtelenné teszik a katonákat. A sebesültek nem éreznek egyebet, mint leküzdhetetlen viszketegséget. Amelyik félnél többen henteregnék ebben, az megnyerte a csatát. Reggelig a katonák újra talpon vannak, — s így nincs áldozata a háborúnak.

Ez csakugyan a lehető legteljesebb módon megóvjá háboru idején a ka-

tonaság egészségét. De hát ez csak a romantikában talál alkalmazást. Sajnos, a mai háborukban nem érik be a hadviselő felek azzal, ha az ellenség vakarózik, sebeket és halált osztanak, sőt szüntelen dolgoznak olyan műveken, szerkezeteken, amelyek több és biztosabb halált tudnak osztani. Így hát, bármennyire is érvényesülne Louis Liwingston jó szándéka, a katonák egészsége csak addig tartható fenn a „lehető legteljesebb módon” — amíg egy acélgolyó át nem sétál rajta, vagy pedig a shrapnel szilánkjai ki nem tépi a beleit. De legalább egészségesen megy a halálba, a hősök paradicsomába.

El nem lehet vitatni az amerikai orvos igazát, eszméjének helyes voltát. A háboru borzalmainak csökkentésére alakult meg az olasz-osztrák hadjárat idején a Vörös kereszt, hogy a sebesültek gyors ápolásáról gondoskodják. Az is bizonyos, hogy háboru idején azok száma, akik a csatákat kísérő, többnyire fertőző betegségekben halnak meg, körülbelül egyforma, — ha nem nagyobb, — mint azok, akik fegyver által esnek el. Holott ezt nem kívánja a nemzetek egymás között való becsületbeli ügyeinek elintézése; csupán a nyílt halottat és azokat, a mennyit és akiket fegyverrel tudnak leteríteni.

Amíg a háborút ki nem lehet küszöbölni, be kell érni ennyi humanizmussal. De azért eltagadhatatlanul

furcsa valami ez is. Aminthogy furcsa, hogy pl. a porosz katonáorvos rögtön a legodaadóbb ápolással karolja át azt a francia granatérozt, a kit egy perccel előbb az ő csapatjabeli gyalogos hasított vállon. Ha kedves előttük annak élete, miért lőttek rá? Ha nem, akkor miért igyekezzenek megmenteni?

A háboru az emberek akaratából való. Azt a veszélyt, a melyet a háboru az orvostudomány nézőpontjából jelent, legkönnyebb úgy elhárítani, ha az emberek nem akarnak háborút. De hát Louis Liwingston nem nagyon bizik a világbéke mozgalmában, s úgy látszik, attól se várna több eredményt, ha a világ orvosai tiltakoznának a modern technika legújabb vívmányaival tökéletesített barbarizmus ellen. Hát legalább azt mentsék, a mi menthető.

Üdvös eszmék bő termése jutalmazza az amerikai orvos alapítványát, — de talán mégse ez az igazi, a mit az emberiség érdeke kíván. Nagyon kegyetlen gondolatnak — de a háboru borzalmait inkább fokozni kellene, mint csökkenteni. Ezeknek a borzalmaknak hatása, látása irthatja ki a népekből a háboru-nak föl-föllobbanó, örült vágyát, a történelem romantikáján táplálkozó, dicsőség-éhes harci kedvet, a minő nemrég Szerbiában tombolt. Igaz, hogy így több lenne az áldozat; de azok kinszenvedései, haláljaja, a halomra hulló holttestek gyilkos gőze

A szülők lelkiismerete.

— Iskolai tanácsok. —

Irta: Haller Józsa.

Az asztronómusok és asztrológusok ugyan egészen más csillagzatok uralma alá állítják a június és szeptember hónapokat, de a hétköznapi életben az évnek e két tizenkettedrészre az iskola jegyében születik és hal meg.

Hol közvetlenül, hol közvetve érdeklődésünket, itéletünket hívja fel az iskolakérdés, legintenzívebben e két hónapban.

Am némi különbséggel.

Júniusban a vizsgáktól, bizonyítványoktól való „drukk”, majd a vakációi szabadság reménye hozza hullámvászába a tanuló kedélyeket. A szülők és más rokonság halálos ellenségeivé válnak a tanítóknak, kiknek ókori bölcsök tanubizonyossága szerint még az istenek sem barátai.

Szeptemberben a növendéksereg zöme lemondó hangulatban közeledik a kapuhoz, mely fölött minden Dante-ismeret nélkül is látja kirva: „Lasciate ogni speranza!”

A hozzátartozók pedig, miután esetleg kicsit haragudtak a sok tankönyv és tanszer miatt, reménykedve ajánlják a fiukat, lányukat a tanító jóindulatába s az első intésig, szekundáig a legjobb véleménynyel vannak az iskola felől.

Maradjunk a szeptembernél.

Már napokkal elseje előtt mindenütt csak

az iskoláról van szó. A vonatok tömve vidéki diákokkal; apró hirdetések kínálják a jó ellátást zongora-használattal és német-nyelvbeli gyakorlással; óles plakátok regélnék a legjobb táskákról, könyvekről nem is szólva; a kirakatokban csak iskolás gyermekeknek való ruhát, kalapot, cipőt láthatni.

Es megelégnék szokatlan reggeli órában a korzó és kopognak rajta kicsi lábak, nagy lábak az iskolák felé.

Csak hogy a kicsi lábakat nem ép a hő vágyakozás sietteti, a kicsi szíveket se az dobogtatja meg ezen az uton.

A jelenkor gyermekeinek nagyobb fele nem szeret iskolába járni, fiuk még kevésbé, mint a lányok. Vagy járni talán még szeretne, de tanulni nem kíván.

Látjuk pedig, hogy a modern pedagógia mint tanulmányozza a gyermeki lelket, hogy iparkodik minden eszközzel szívéhez, eszéhez férni. Az aranyás szorgalmával keres, kutat, kieszeli a módokat, hogy élet és iskola szoros kapcsolatban legyenek egymással. A munka édességét akarja megismertetni, játszva előbbre vinni az élet feladatai felé a jövő emberét és asszonyát.

— És mégis — minél tovább jár a gyermek iskolába, annál kevésbé szokja meg, annál inkább várja a pécet, mikor végre meg szabadulhat tőle.

Megint csak az általános többségről beszélünk, nem a kivételes kisebbségről.

De ha ez a többség hangulata, valahol

valami tévedésnek, hibának kell lennie, mely az iskolai tanítás-nevelés századokon át szemlélővel tökéletesített harmóniájába diszsonanciát kever.

Es van is tévedés.

Az egyik: a szülői ház és az iskola közti kapcsolat hiánya.

A másik: A tanuló gyermek otthoni tülterheltsége.

A harmadik: A szeretetlenség.

Iskola és szülői ház között nincs meg a kellő összeköttetés, szolidaritás. Nemesak a kapcsolatok hiányzik, de sokszor ellenségeskedés mutatkozik.

A tanuló, aki nem szeretett iskolába járni, felnövekedvén, az életbe is kiviszi antipátiáját. Mint apa, vagy anya se fogja a maga gyerke elé paradicsomként odaállítani azt a fehérre vagy sárgára festett épületet, a tudomány hajlékát. Sőt gyakori az ilyen fenyegetés, ha Pistuka, Erzsike szilaj egészségében nem fér a négy fal közé:

— Na megállj csak, ha jövőre iskolába kerülsz, majd lesz neked.

Hogy mi lesz, azt természetesen a gyermek csapongó fantáziájára bizzak. De ily biztatás után magam sem képzeltem el rózsásan azt, ami lesz.

Gyakori az olyan pöttönke, akit erőszak-kal hurcolnak szivettépő zokogása közt az iskolába. Az ilyenekből azért néha szenvedélyes iskolajárók lesznek, mert kellemes csalódással

talán kijózanítaná azokat, akik a nemzet méltóságát szokták képviselni s azt prédikálják, hogy azt a méltóságot csak háborúval lehet épre csiszolni.

A nemzetközi orvoskongresszus

Kirándulás a Törley-gyárba.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 1.

A budapesti nemzetközi orvoskongresszus mai napjának programját a tudományos előadások egész sorozata töltötte ki. Az érdekesebb előadásokról és a kongresszus mai eseményeiről itt következik fővárosi tudósítónk jelentése:

(Az immunitás.)

A tudósok legnagyobb érdeklődésének tárgya ma is a Nemzeti Múzeum K. épületében folyó közös tanácskozás volt az immunitásról. Igen magas színvonalon álló előadást tartott Gruber müncheni professzor a baktériumok virulenciájáról. Az egész vita, amelynek lényeges részéhez hozzájárult, az előadó magyarázatának megszakitásával, Preise tanár, annak a kérdésnek eldöntése körül forgott, hogy a véráram és általában a szervezet mennyi baktériumot tartalmaz és mennyit, mily arányban, mily vegyületben kell a szervezetbe bevinni, hogy a fertőző betegségeket, mint amilyen a kolera, az antrax stb. meggyógyíthassák.

(A szakosztályok munkája.)

Az összes szakosztályok a délelőtti folyamán tegnap félbeszakított munkájukat folytatták. Különösen érdekelték a tudományos világot az élettani (fiziológiai) előadások. Ezeknek a keretében Kreidel bécsi professzor előadása keltett feltűnést.

A VII. szakosztályban (sebészet) nagy értekezések voltak ma délelőtti a régi képviselőházban az „I” épületben. Legérdekesebbek voltak ez értekezések közt Kaestle és Rosenthal előadásai a gyomor Röntgen-kinematografiájáról.

A VIII. szakosztály csak délután 3 órakor kezdte meg előadásait.

A XXI. szakosztály ma délelőtti kezdte meg szakelőadásait a pestisről.

(Müller Kálmán előadása.)

Óriási érdeklődés nyilvánult meg Müller Kálmán dr. főrendnek, a kongresszus elnökének előadása iránt. A kiváló tudós állapota annyira megjavult, hogy ma délelőtti a VI. szakosztályban megtarthatta előadását „A hasi érelmeszesedésről.” A kongresszus népszerű elnökét a teremben való megjelenésekor zajos ovációban részesítették. Kifejtette, hogy a gyomor bélesatorna ereinek érelmeszesedése gyakori kórkép. Tünetei részben a szervi gyomor, vagy bélbántalomhoz, részben a gyomor- vagy bél-neurosis tüneteire hasonlítanak. Megkönnyíti kórisméjüket, ha az edényeken és szíven is találunk elváltozásokat. A megbetegedés férfiaknál gyakoribb, mint a nőnemnél, értágító szerekkel sikeresen küzdünk a kór-okozta gyomor- és bélfájdalmak ellen.

Az előadásnak sok hallgatója volt s végül helyesléssel és zajos éljenzéssel jutalmazták az előadást.

(A Semmelweis-émlék megkoszorúzása)

Délben tizenkét órakor indultak a kongresszus nőorvosai a politechnikai épületből az Erzsébet-tér felé, hogy koszort tegyenek a legnagyobb ginekologusnak, Semmelweis emlékszobrának a talapzatára. Körülbelül százhusz nőorvos vett részt a megható ünnepélyen.

(Délután és este.)

Délután Jaques Loeb kaliforniai orvos a mesterséges termékenyítésről tartott érdekes előadást. Loeb a peték mesterséges megtermékenyítéséből indult ki, melyek példait a pisztángtenyésztésnél látjuk. Kísérleteket mondott el tengeri nyulakról is. Górcső alatt végig lehet nézni az egész termékenyítési folyamatot. Loeb a spermák helyett e célra bizonyos sókat, főként kálium mangant használt.

(Látogatások.)

Ma délutánra meghívta a vendégeket a Törley-féle pezsgőgyár. A gyáros budafoki kastélyában kitűnően mulattak a vendégek.

Este a Nemzeti Színházban a kongresszus tagjainak tiszteletére diszéladás volt. Az ember tragédiáját adták elő nagy közönség élénk érdeklődése mellett.

Ma délután az orvosok megtekintették a Poliklinikát s elragadtatással beszéltek annak berendezéséről. Kijelentették, hogy külföldön se igen látni olyan modern felszerelésű intézményt, mint a Poliklinika. A látogatás alkalmával Lui Faure híres francia nőgyógyász két beteget operált, bemutatva speciális hasmetszési módszerét.

A kongresszus francia tagjai fölkeresték a budapesti francia otthont, ahol Fontaine vikomt konzul fogadta és kalauzolta őket. Távozáskor a vendégek 700 frankot adtak az otthon céljaira.

(Szociálista-népgyűlés az orvosoknak.)

A budapesti szociáldemokrata párt ma este az Intim-színházban népgyűlést tartott, amelynek programján Magyarország közegészségi állapota szerepelt. A népgyűlésre meghívták az orvoskongresszus tagjait is s közülük megjelentek vagy hetvenen, köztük 8 japán orvos. A gyűlésnek 3 szónoka volt. Németül Buchinger Manó, franciául Hollányi Adolf, magyarul pedig Kunfi Zsigmond tartott beszédet. Valamennyien Magyarország közegészségi állapotával, lakásbajaival, bányamizériáival foglalkoztak. Főlemlítették a csepeli gyári katasztrófát és ostromozták a hatóságot, amely megengedi, hogy a tölténygyárban fejletlen gyerekeket alkalmazzanak.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi kuruc ifjak szeptember 5-én, a városligeti vendéglő termeiben a vesztőhely megváltására az aradi vaggongyári dalkör közreműködésével nagyszabású műkedvelői előadás-sal egybekötött zártkörű táncestélyt rendeznek. Belépti-díj: I., II. sor fentartott hely 2 kor., III., IV. sor 1 kor. 40 fill., a következő sorok 1 kor., karzat 50 fill. Kezdeté pont fél 8 órakor.

tapasztalja csöpp szívük, hogy még sem olyan fekete az ördög...

A kis emberek világában még elég bőven üti fel fejét a játék a komoly palatábla és katekizmus között. Legtöbbje szeret iskolába járni.

Aztán a kis emberke nagyobb diákká cseperedik, nagyobb gondokkal, nagyobb keserőségekkel. Természetesen mind iskolaiak.

A tanulók nagyobb percentje közepesen halad. Ezeknek, valamint az elégségesek és elégtelenek soraiból kerülnek ki a mellőzöttek és üldözöttek. A szülők pedig majdnem mindig megerősítik őket ebben a nézetben és távolodnak velük együtt az iskolától.

Igaz, a szeretet vezeti olyankor. az édes apát, anyát, mikor a maguk vérenek adnak igazat és nem annak az idegennek.

Pedig a tanítónak sohasem szabad a szülői ház számára idegennek lennie. Iskola és otthon egymástól nyeri éltető erejét, egymással össze kell függnie és egymást jó barátként kell ismernie.

De kérem, félre ne értsenek, nem társadalmi ismerkedést értek, városi viszonyok szerint látogatásokkal, uzsonnákkal és vacsorákkal sulyosítva. Isten mentse, ez még nagyobb bajnak volna szülője.

A tanító személyével az iskola légkörében ismerkedjék meg a szülő, a tanítón keresztül az iskolával. az iskolán keresztül mindazzal, ami a gyermekre nézve, mióta és amíg tanul: üdvös és hasznos.

Am itt van az öreg hiba.

Beiratjuk a gyermeket szeptemberben, aztán szépen rábizunk mindent az iskolára.

Egy-egy intéz, félévi rossz jegy az iskola iránti érdeklődést ideig-óráig felkelti, de nagyjában megszakad az összeköttetés iskola és otthon között, míg fenyegetőleg nem köszönt be a június.

Itt a vizsgálatok ideje, itt — ami fontosabb — az érvégi bizonyítvány s a kérdés, némely szekundák örvénye fölött miként lehetne átvezetni.

Megindul ilyenkor a szülők aggodalma az iskolák felé. Különösen a mamák és főképp a leánydiákok érdekében.

De valamint eddig nem, úgy most sem arról értekeznek az oktatóval, miként lehetne a gyermek ismerethiányán segíteni. Hiszen most már erre nincs is idő. Hanem kéri és könyörgik:

— Legalább egy elégséggessel tessék átengedni a kislányomat. Majd jövőre szorgalmasabb lesz.

Vagy: — Ugyis más iskolába adom, tessék elnézéssel lenni.

De nemcsak a szekundákat szokták elkönyörögni, hanem hármask helyett kettőst, vagyis egy-egy jobb fokozatot kérnek, sokszor azon a címen, felsőbb intézetbe kerül a gyerek, a jövője, a szerencséje függ a jegytől.

Biz az igaz, mint ahogy igaz az is, hogy az anyát a szeretet vezeti erre az útra.

Csak hogy ilyen módon keveset használ, mert ha célt is ér, akkor is árt.

Az élet nem elnézéssel, hanem követeléssel lép az iskolát elhagyó elé, a felsőbb intézet

még több tudást kíván, a kikönyörgött jobb jegy rohamosan sülyed a jövőben.

Mai nap pedig már a leányokat se lehet azon elv szerint iskoláztatni: mire való a nőnek a sok tudomány.

Azért járnak iskolába, hogy bizonyos ismeretkör birtokába jussanak és nem azért, hogy ép csak elvégezzenek egy-egy tanfolyamot.

Ez a téves felfogás pedig abból ered, hogy a szülői ház és iskola távol állnak egymástól; közeledés csak akkor történik, mikor már késő.

Tehát kapcsoljuk mindjárt szeptember végéhez júniust. A kérdés, vajjon milyen bizonyítványt kap a lányom, a fiam, formálódjék át így: vajjon hogyan tanul; mennyit bír el; mennyit tud?

Ez a kérdés pedig legyen mindig éber és intézzük minél gyakrabban az iskolához.

Mondjuk, minden hónapban.

Sok helyütt szokásosak a szülői értekezletek. Nálunk szó volt róluk. A szónál maradt. De lehet, hogy még megvalósulnak. Azonban ezek nélkül is felkeresheti minden szülő gyermeke tanítóját.

Az iskolában mindig megtalálja órák előtt, után, vagy óráközi szünetekben. Tíz pernyi idő alatt esetről-esetre nagyon szépen meg lehet beszélni egy-egy fejlődő lélek bajait.

Ne sajnálja egy szülő se ezt a fáradságot, hisz gyermekéért teszi.

Ilyen módon vigyük közelebb az otthont az iskolához, megértő türelemmel, nem lankadó érdeklődéssel fogjon kezét szülő és tanító s a szövetségnek áldott gyümölcsét a gyermek fogja élvezni.

A muzeumi lopás.

Nyomozás Kovács lakásán. — A tolvaj feleségének beismerése.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 1.

Kovács László nemzeti muzeumi segédőr lopása ügyében a budapesti rendőrség nagy erélylyel folytatja a nyomozást. Kovácsot még mindig nem sikerült elfogni. Ma házkutatás volt a tolvaj tisztviselő lakásán s nagy értékű lopott holmikat találtak.

Budapesti tudósítónk az ügy újabb fejleményeiről ezeket jelenti:

Külföldre szállított lopott kincsek.

Már eddig négyezer korona értékű okmánylopásra jöttek rá, ez azonban csak a legutóbbi időkben történt és osakis budapesti eladók révén, biztos adatok vannak azonban arra, hogy Kovács külföldön is kereskedett a Nemzeti Múzeum kincseivel. Ily nagyarányú lévén az ügy, a kultuszminisztériumból a legközelebbi napokban miniszteri biztost szándékoznak kiküldeni.

Kovács azért üzhette olyan hosszú ideig bűnös manipulációt, mert teljesen szabad keze volt a levéltári osztályban. Itt az okiratok tulajdonos részéről még nincsenek regeszták, azaz a tartalmat néhány sorban felölölő kivonatokat, úgy hogy a nyilván se tartott anyagból mindenki, aki hozzáfért, annyit lophatott, amennyi éppen jól esett neki. És Kovács ki is használta az alkalmat, lopott, sikkasztott és az a csudálatos, hogy nem jöttek rá bűnös üzelmeire.

Kovács egyéb üzelmei.

Pedig másutt máralaposan kiismerték. Kovácsnak tudniillik az a 3400 korona évi javadalmazás, amit, mindent beszámítva, a Múzeumtól kapott, nem volt elegendő, ezért tehát mellékkereset után nézett. Elvállalta egyes könyvtárak rendezését — így a Hajnik könyvtárát is, havi nyolevan koronáért — továbbá kiküldette magát vidéki szállításokhoz. Állása volt az Erzsébet Népakadémiánál, itt azonban szabálytalanságokat követett el, mire elbocsájtották. Hasonlóképpen rájöttek csalásaira a budapesti református egyháznál, ahol szintén volt valami hivatala. Mikor sikkasztása kiderült, titokban lemondatták.

Bármennyire igyekezett is pénzt szerezni, passzióinak eleget tenni nem tudott. Legutóbb már azzal foglalkozott, hogy leteszi a doktorátust, mert enélkül nincs előrehaladás a Múzeumnál és kezdett is tanulgatni. A meglehetősen antipatikus természetű embert hivatali társai sem szerették. Az utóbbi időkben határozottan gyanakodtak rá, sőt olyik már kezét se fogott vele. A nyomozás még ilyen körülmények közt is csendben folyt volna le, ha Fejérpataky könyvtárigazgató vezeti a vizsgálatot. Fejérpataky azonban nyári szabadságon volt és ekközben Sebestyén Gyula dr. muzeumi őr és Szabó László segédőr, akik már régóta keresték az alkalmat, hogy gyanújukat beigazolváláthassák, feljelentették Kovácsot a rendőrségen.

A büntetés.

Szélhámos üzelmeihez legutóbb két fiatal embert használt fel a magáról megfélekedezett muzeumi tisztviselő: Grion János és Pejov Sándor kereskedelmi érettségit tett fiatal emberek voltak öntudatlan eszközei az okmányok értékesítésében. Főleg Griont használta fel üzleteihez. Gyermekekora óta ismeri a huszéves fiatalembert és legutóbb azzal fonta be, hogy

állást ígért neki. Egy házban laktak valamikor, innen az ismeretség. Griont három ízben bízta meg iratok értékesítésével, először 1907-ben, majd ezidén kétszer egymásután. A két utóbbi eset közül az egyiket Grion Kovács utasítására albirletbe adta Pejovnak, a másikat pedig maga akarta elintézni Müller antikvárius útján. Az okmányokat postán küldték el a Múzeumnak. Az 1907. évi vétel hatvan darabból állott, a Múzeum midőssze 330 koronát fizetett ki érte. Pejovot most, a vizsgák után bízta meg Grion egy újabb okmánycsomag eladásának közvetítésével. Ez a csomag 107 darabból állott, ezekért a Múzeum 500 koronát küldött postautalványon Pejovnak. A pénzből a fiuk 450 koronát Kovácsnak adtak át, ötven koronát, mint kikötött proviziót, maguknak tartottak meg.

Ugy látszik, a két fiatalember révén kötött üzletek közt a legutóbbi, a félbenmaradt üzlet lett volna a legjövendőmezőbb. Az ötvenhárom okmányra nézve Grion úgy állapodott meg Müller antikváriussal, hogy azokat 500–700 koronáért, esetleg többért adja el és az eladási ár után a kereskedő percentet fog kapni. Müllernek a muzeum, mikor az okmányokat átvizsgálta, ezerháromszáz koronát ígért, mire az antikvárius Grionnal szemben sietett úgy értelmezni a megállapodást, hogy a fiatalember ötszáz koronát kap és ami azon felül van, az mind a könyvtár hasznára marad. Grion erre följelentést tett a rendőrségen, illetőleg az ő nevében Kovács járt el mindenütt. Kovács fogadott ügyvédet, ő informált, futkosott az ügy érdekében, egészen nyíltan, minden félelem nélkül. Grion ebben nem talált semmi különöset. Régóta ismerte Kovácsot, tudta, hogy régi okmányokkal foglalkozik és rövid magyarázat után azt is elhitte, hogy Kovács nem adhatja el a Múzeumnak a saját okmányait. Ő és barátja, Pejov, egészen ártatlanul kerültek a dologba és nagyon tévesek azok az információk, amelyek úgy festik a dolgot, mintha a két fiatalember tudatosan bűntársa lett volna Kovácsnak.

Házkutatások.

Ma Czövek budapesti rendőrfogalmazó, az iratok bemutatása mellett, a vizsgálóbírótól Kovács László ellen elfogató parancsot kért és kapott.

Czövek egész éjjel a főkapitánysági épületben leste, nem hoznak-e Kovácsról hírt vagy nem sikerült-e valahol elfogni, de eddig Kovácsnak nem jutottak a nyomába.

Tegnap délután Kovácsnak Üllői-ut 109. szám alatti lakásán a rendőrség házkutatást tartott. A házkutatáson résztvett a muzeum könyvtárigazgatója, Fejérpataky László is mint szakértő.

Hat ládára való könyveket és okmányokat találtak, melyeket lefoglaltak. A könyvek és okmányok között sok nagyértékű van és kétségtelennek látszik, hogy ezek is a muzeumból származnak. Müller antikváriusnál is tartottak ma házkutatást és ott is rengeteg régi kincset találtak, amelyek a muzeumé voltak.

Hogyan derült ki a lopás.

A lopásra a muzeumban akkor jöttek rá, amikor Müller behozta az okmányokat és ezek között találták azt a kiáltványt, Kossuth Lajos saját kezírását, amely a Habsburg-ház detronizálásáról szól.

Ha a muzeumban nem is tudják, hogy milyen okmányokat vettek, kaptak, őriztek, de annyit mégis tudtak, hogy ezt a nagyértékű okmányt már egyszer megvették.

Müller ellen Grion azért tett följelentést, mert Müller, akinek csak 5 százalék járt, az okmányokért, melyekért neki a muzeumban 800

koronát ajánlottak, csak 500 koronát akart adni. A rendőrségre így került az ügy.

Kovács László már 1903. óta lopja a muzeumot. Régebben anyósával adatta el a lopott könyveket és okmányokat, újabban pedig kedvesével, egy férjes asszonnyal.

Kovácsné beismerő vallomása.

Ma délből váratlanul megjelent a rendőrségen Kovács László felesége, aki a következő vallomást tette:

— Nem tagadom, én is tudtam a férjem manipulációjáról. Nem tudom tovább elhallgatni a dolgot. Én azonban nem voltam részese az ő lopásának. Mindig figyelmeztettem, hogy megtudják és akkor nagy kellemetlensége lesz. „Nem tudhatják meg — mondta — mert a muzeumban ládászámra állanak lajstromoztatlanul a régiségek. Senkise tudja, hogy mik vannak a ládákban”.

Az asszonyt a vallomása után elengedték.

A tolvaj szeretői.

A mai házkutatás alkalmával, amelyet Kovácsnál tartottak, találtak sok olyan levelet is, amelyek Olga aláírással végződtek. A levelekben az ismeretlen Olga szerelmi vallomásokat tett Kovácsnak. Az áradozó levelek azonban mindig azzal végződtek: „Megkaptam a 200. koronát. Köszönöm drágám, hogy ilyen jó vagy hozzám.”

A rendőrség megállapította, hogy Kovács rengeteg pénzt költött a nőkre és a lóversenyekre. Egy budai orvos leányával régóta viszonya van Kovácsnak, aki egyik barátjának sokszor panaszkodott:

— Borzasztó sok pénz kell nekem, mert a budai nő családjának a háztartási költségei is az én nyakamba szakadtak.

Székesfehérvárról olyan jelentés érkezett, hogy tegnap este ott látták Kovácsot. Az apja ugyanis ott lakik és pénzt akart tőle szerezni, hogy Hollandián át Amerikába szökhessen. Az apjának azonban nem volt elég pénze. Kovács most valószínűleg Székesfehérvár környékén lakó rokonainál bujdosik.

A rendőrség hivatalos jelentése.

A rendőri sajtóiroda ma a Nemzeti Múzeumban történt okmánylopás ügyében a következő jelentést adta ki:

„Müller Adolf üllői-uti antikváriusnak még június havában egy Grion János nevű magánhivatalnok az 1848–49-iki szabadságharcból származó fontos eredeti okmányokat kínált megvételre. Ötszáz koronát kért. Az antikvárius bizalmatlankodott s csak bizományba volt hajlandó átvenni az okmányokat 5 százalékos közvetítési díj kikötésével. Grion átadta az okmányokat s Müller azokat beszoigáltatta a Nemzeti Múzeumba megbecsülésre, ahol 800 koronát ajánlottak fel értük. Müller most már hajlandó lett volna Grionnak az 500 koronát megfizetni, de Grion visszautasította az 500 koronát és az okmányokat követelte vissza, azokat azonban Müller nem akarta kiszolgáltatni. Ezért Grion az antikvárius ellen sikkasztás címén feljelentést tett a rendőrségen. A rendőrség a feljelentés alapján a Múzeum őrzetében maradt okmányokat lefoglalta. Már ekkor közölte a Múzeum igazgatósága a rendőrséggel, hogy gyanusnak találja, hogy a szóban forgó rendkívül fontos okmányrelikviák egy magán ember kezében összpontosulnak. Mikor pedig egyik iratról, amely maga több ezer koronát ért, konstátálta a muzeum, hogy ez már egyszer a Nemzeti Múzeum tulajdonát képezte, a rendőrség teljes erélylyel fogott hozzá a nyomozáshoz, megállapítandó, hogy honnan kerültek a szóban forgó okmányok Grion János kezébe. A fiatal ember az ellene szóló adatok hatása alatt csakhamar beismerő vallomást tett. Beismerte, hogy más alkalommal is, egyszer egyik jó barátja, Pejov Sándor neve alatt is, annak személyes közreműködésével eladott régi okmányokat, amelyeket mind Kovács László muzeumi segédőrtől

kapta értékesítés végett. Megállapította a rendőrség, hogy Kovács László másokat is felhasználott ilyen célra. Többek közt már 1903-ból datálódik egy ilyen vétel, amikor egy nőrokonával vidékről küldetett be a múzeumnak olyan okmányt, amelyet előbb ő tulajdonított el a múzeum okmánytárából. Ő volt különben az így felajánlott okmányok becsilója a múzeumban. A rendőrség Kovács László Üllői-ut 109. számú lakásán ennek alapján házkutatást tartott s ott további hat ládára való, a múzeumtól eltulajdonított okmányt és könyvet talált. Kovács László, míg a vizsgálat folyt ellene, szabadságon volt. Szabadságát augusztus 2-án kezdte meg és azt mondotta, hogy Svájcba utazik. A napokban levelet írt egy barátjának, akivel közölte, hogy augusztus 31-én Budapestre érkezik. A kiadatási eljárás hosszadalmas voltát is kikerülendő, a rendőrség úgy intézkedett, hogy Kovács Lászlót megérkezésekor azonnal elfoghassa s ezért igyekezett titokban tartani a nyomozást. Tegnap délután azonban Kovács László az egyik újságból *Ejsekujváron* a vonat értesült üzenetnek felfedeztetéséről és megszökött. A rendőrség a vizsgálóbírónál elfogató parancs kiadását indítványozta és széleskörű intézkedéseket tett Kovács László kézrekerítésére, aki szökése előtt — neje vallomása szerint — revolvert vett magához. Nincs tehát kizárva, hogy öngyilkosságot tervez. Kovács László személyleírása: 38 éves, magas, szikár, sovány termetű, arca hosszukás, beesett, sapadt, haja szőke, homloka magas, szemöldöke világos barna, szeme barna, bajusza kicsi, szőke. Beszél magyarul, németül.

Kriviczkit Fiuméba vitték

A próba-bankrablás.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 1.

A fiumei népbank rablóinak budapesti cin-kostársát, Kriviczki Ábrahámot a budapesti rendőrség, mint ismeretes, letartóztatta s a letartóztatást a vádtanács jóváhagyta, sőt a vizsgálati fog-ságot meg is hosszabbította. A fiumei ügyészség megkeresésére Kriviczkit a budapesti ügyészség, szuronyos börtönőrök kíséretében, erősen megvasalva, Fiuméba küldötte, ahová ma reggel érkezett meg. Kriviczkit a reggeli órák ellenére is nagy tömeg kísérte a törvényszéki palotáig. A fiumei rendőrség részéről Peinovich detektív és Csar detektívfelügyelő kísérték Kriviczkit, a ki kezén és lábán meg volt vasalva, az állomástól az ügyészséghez. Ott lesz lecsukva a főtárgyalásig.

Egy trieszti mozgófénykép-tulajdonos a fiumei városi tanácsához fordult, hogy engedjék meg neki a bankrablás izgatóbb részleteinek megörökítését. A tanács afmozi-tulajdonos kérelmét teljesítette s a mozgófénykép-színház megbizottja már el is készítette a szükséges felvételeket. Csütörtökön a kora reggeli órákban lefényképezték a bank környékét, ahol három, a rablók maszkjába öltözött ember épen a bank körül ólalkodik, majd megörökítették a bank helyiségében történt rablást, később pedig felvételeket készítettek a Via Adamichról, a Piazza Elisabettáról, a Via Ciottáról, általában mindazokról a helyekről, ahol az izgalmas hajszá lejátszódott. Azután Ratkovics rendőr fellépésével Kisenevski életveszedelemes elfogatási jelenetét örökítették meg, amikor néhány pillanattal az elfogatás előtt Kisenevski hirtelen hátrafordult és a közvetlen közelében álló Ratkovics rendőrré lőtt. Nagyobb hatás kedvéért revolver is szerepelt, amelynek csövében salétromport gyújtottak meg. A felvételnek természetesen sok nézője akadt, a kíváncsiak közül egy azonban azt hitte, hogy ismét bankrablás történt és a rabló most akarja lelőni a kötelességét bátran teljesítő rendőrt. Ijedten futott a felvétel helyéhez közel levő egyik olasz lap

szerkesztőségébe, ahonnan csakhamar a rendőrségre telefonáltak, hogy mi igaz az új mérényletről? A rendőrség természetesen sietett a félreértést eloszlatni. A trieszti mozgófénykép-színház Zürichbe is elküldi fényképészét, hogy a többnevű Orlov bankrablónak a pályaudvaron történt elfogatását is megörökítse a mozis hálás közönsége számára.

Tolvaj bíró.

A megvádolt háztulajdonos.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 1.

Napok óta tárgyalnak Miskolcon — mint onnét jelentik — egy kinos ügyet, a körtelopás ügyét. Arról van szó — amint már lapunk tegnapi számában részletesen megírtuk — hogy egy szőlőcsoz rajtakapott egy ismert közéleti férfit, egy gazdag háziurat a körtelopáson. Idegen szőlőben, idegen körtefánál, kossárral a kezében kapta rajta és meg is mondta neki:

— Kend hát a körtetolvaj!

A hírlapi közlemények óta ez ügyben nem történt semmi, amíg azután tegnap az összes miskolci lapokban nyílttéri nyilatkozat jelent meg Karla Bertalan aláírásával. A nyilatkozat szerint Karla Bertalan az, akit körtelopással vádolnak. Ugyancsak a nyilatkozatban kijelenti a megvádolt Karla, hogy a hír terjesztői ellen a megtorló büntető eljárást folyamatba tette. Másrészt pedig a hegyközség közgyűlését összehívta, ahol — a nyilatkozat szerint — „beigazolást fog nyerni, hogy az egész nem egyéb, mint ellenségeinek és irigyeinek boszomúve”.

Tekintettel ama közéleti szereplésre, amelyet a megvádolt Karla Bertalan Miskolcon betölt, a hírlapi közleményben kifejezést adtak annak, hogy az ügy a nyilvánosság előtt feltétlenül tisztázandó. Ezt az ügyet sem eltussolni, sem elsimítani nem lehet és nem szabad.

Erzi, tudja ezt Karla Bertalan maga is. Erre mutat az, hogy augusztus hó 29-iki kelettel alább nyomtatott levelezőlapot küldte szét a hegyközség tagjaihoz:

„Meghívó. A Tűzköves-hegy birtokos urakat folyó hó 30-án, azaz hétfő délután 3 órakor a városháza tanácstermében tartandó közgyűlésre van szerencsém meghívni. Miskolc, 1909. augusztus 29. Karla Bertalan, hegybíró. Tárgy: 1. Hegybíró és kerülő közt fölmerült megrágalmazás elintézése. 2. Hegyőri lakás tervezete; költségvetésének és sürgős felépítésének elintézése.”

A meghívók széjjelmentek, de a hegyközség tagjai, a Karla Bertalan hegybíró által összehívott közgyűlésre nem jelentek meg. Egyetlen tag sem jelent meg a gyűlésen, kivéve az összehívó hegybíró, aki hiába várta a hegyközség tagjait. A Tűzköves-hegy birtokos urai nem jöttek el.

Karla Bertalan ama kísérlete tehát, hogy a hegyközség közgyűlésén nyerjen beigazolást, hogy az egész körtelopási vád nem egyéb, „mint ellenségeinek és irigyeinek boszomúve” nem vezetett eredményre. A gyűlést megtartani nem lehetett, mert a hegyközség tagjai a közgyűlésről tudomást nem vettek és azon résztvenni nem akartak.

Ebből a távolmaradásból nagyon sokat lehet megérteni s föler ez egy marasztaló ítélettel. Eppen azok, akikről Karla igazolását várta, akikről a „megrágalmazás elintézését” remélte, egytől-egyig, tüntetőleg távol maradtak.

Az Új Szinpad.

Nagy Endre nyilatkozata.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, szeptember 1.

Ismeretes, hogy az Építőmunkások Országos Szövetsége Budapestén az Aréna-ut és a Dembinszky-utca sarkán fölépült házában egy új színház fog megnyitni, amelynek a vezetését Nagy Endre vállalta el.

Alig, hogy az új szinpad megalakulásának híre kelt, több helyről kiméletlen támadás zúdult föl Nagy Endre ellen. Elmondják, hogy türehtelen, égbekiáltó bűn, hogy Nagy Endre konkurenciát csináljon Feld Zsigmondnak, a Városligeti Színház igazgatójának. Hírül röppentik, hogy az *Új Szinpadnak* — ez a neve annak a színháznak, amely decemberben meg fog nyitni — nincs is engedélye a színjátszásra.

Meg fog nyitni az új színház, mert a színjátszási engedélyt már meg is kapta. A színháznitási engedély nem Nagy Endre nevére szól, hanem az Építőmunkások Országos Szövetsége nevére. Azt is emlegetik, hogy a dologba Feld Zsigmondnak, a Városligeti Színház igazgatójának is beleszólása van, még pedig azon a réven, hogy a Városliget területére kizárólag neki van színházi szabadalma.

Egy hírlapíró ebben a dologban ma Nagy Endréhez fordult, akitől felvilágosítást kért.

— Nem szívesen nyilatkozom, — mondotta Nagy Endre. — Nem akarok polemizálni. Kijelenthetem, hogy az *Új Szinpad* nem üzleti vállalkozás, annak tisztára művészeti és irodalmi ambíciói vannak. Feld Zsigmondék pedig nyugodtak lehetnek, mi nem csinálunk nekik konkurenciát. Azt a közönséget, amely a mi előadásainkat fogja átogatni, ugysem érdeklik az ő előadásai.

Ami pedig egy-két lapnak azt az állítását illeti, hogy nekünk nincs színháznitási engedélyünk, arra csak az a válaszom, hogy sem az egyik laptól, sem a másiktól nem kérek színháznitási engedélyt. Ha ők — amennyiben erre illetékeseknek érzik magukat — nem adják meg, azzal nem törődöm. Ők azt állítják, hogy nekünk nincs színháznitási engedélyünk, én azt állítom, hogy van. *Karácsony első napján meg fog nyitni az Új Szinpad.* Várjanak türelemmel karácsonyig. Akkor el fog dőlni: kinek van igaza, nekem, vagy nekik.

Hangsúlyozom, tisztára irodalmi és művészeti céljai vannak az *Új Szinpadnak*, amely a helyárainál fogva — egykoronás és hetvenötfilléres helyárak — szociális mozgalommal is egybe van kapcsolva. Mi arra fogunk törekedni, hogy azt a közönséget, — a munkásságot és az irodalmilag kiművelt izlésű diákságot — amelynek akaratából a színház fölépül, minél nívósabban szolgáljuk ki. Egyébbel nem törődöm.

Az sem igaz, hogy a Thália-társaságot melőzés érte. A Thália-társasággal megállapodott az Építőmunkások Országos Szövetsége és ennek a megállapodásnak az eredménye, hogy reám és Révész Bélára bízta a színház vezetését. A Thália tagjait különben legnagyobbreszt szerződtetjük.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Lopás a pásztorórán. Egyik aradi éjjeli mulatóhelyen az elmúlt esztendőben Eisenmüller Katalin nevű perditő kilopta egy aradi mesterember pénztárcáját és még azon éjjel megszökött a mulatóhelyről. A rendőrség csak három hónap múlva fogta el a leányt Szegeden. Ma ítélkezett felette Zih József büntető bírósága. Ma ítélkezett felette Zih József büntető bírósága. Ma ítélkezett felette Zih József büntető bírósága. Egyben elrendelte előzetes letartóztatását mert kerítés miatt másik büntető eljárás is van ellene folyamatban.

Az északi sark felfedezése.

Egy amerikai utazó szenzációs útja.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 1

A kormányozható repülőgép diadalával egyidejűleg az emberiség egy másik régi vágyának teljesedéséről számol be egy szenzációs bécsi távirat. A sürgöny szerint Cook Frigyes dr. amerikai utazónak évszázadok küzdelmes próbálgatásai után a múlt év áprilisában sikerült elérni az északi sarkot. Cook dr. az utat részint gyalog, részint halászbárkákon nagy küzdelmek közt tette meg és 1907-ben indult a tengerre.

A nagyjelentőségű felfedezésről bécsi távirataink ezeket mondják:

Cook Frigyes dr. amerikai északi sarki utazó az északi vidékekről most tér vissza Európába. Egy dán hajón jön most haza és a hajóról azt a rövid üzenetet küldte haza, hogy felfedezte az északi sarkot. Cook dr. már évek hosszú sora óta foglalkozott egy északsarki utazás tervével, melyet azután 1907-ben meg is valósított. Egy dán hajóval indult a felfedezésre és jó sokáig semmi hírt sem hallatott magáról. Végre 1908. októberében azt írta róla egy amerikai lap, hogy, mint az eszkimók beszélik, Cook elérte az északi sarkot.

A hírt akkor nagyon kétkedve fogadták, noha most igaznak bizonyult. Cook óriási nehézségek leküzdésével, dacolva a hideggel és a vadállatokkal, 1908. április 21-én elérte az északi sarkot. Leírhatatlan fájdalokat állt ki, leküzdhetetlennek látszó akadályokat győzött le, míg végre célhoz ért.

Bámulatos diadalát Cook dr. kiállításán kívül annak is köszönheti, hogy a nehéz úton keményebb és simább jeget talált, mint elődei és így nem kellett annyit szenvednie a tengeren.

Késő éjjel bécsi forrásból a következő részleteket jelentik Cook szenzációs útjáról:

Cook még 1907. március 7-én indult el Amerikából. Hajón a Pabbars foktól északra haladt a sarki tengerben. Onnét azt írta haza barátainak, hogy egyenesen a sark felé megy. — Éhségtől — írta — nem kell tartanom, mert folyton vadászok és zsákmányomból még 102 niosusz ökr, 5 medve és 50 nyul van.

Félévvel később Cook kis halászbárkán vadászni indult és egyben kirándulást is tett, folyton észak felé haladva. Barátai már 1907. augusztusban visszavárták, ő azonban akkor azt írta nekik, hogy minden áron el akarja érni az északi sarkot.

— Talán egyedül megyek, de lehet, hogy Franke Rudolfot magammal viszem, — írta.

Most aztán kiderült, hogy ez időponttól fogva rengeteg viszontagságon ment keresztül a felfedező. Ethától husz mérföldre néhány eszkimó segítségével faházat épített, de ez nem tudta megvédeni a rettenetes hidegtől. Egy alkalommal medvék támadtak Cookra, akinek nagy küzdelmet kellett megvívni. Ekkor már minden fegyvere néhány késből és botokra szurt törökből állott.

Néhány hónappal később több eszkimó

kisérétében az északi sark felé nyomult és sikerült azt elérni.

Egy másik jelentés arról szól, hogy Cook eredetileg a Buchman-öbölből indult el és voltaképpen déli a sarkot akarta fölfedezni, de eredeti utirányától akaratlanul elkalandozott. Cook már régebben fáradozott a déli sark fölfedezésén. Egy alkalommal automobilon indult a déli sark fölfedezésére.

*

Eddig szólnak a bátor utazóról való jelentések, amelyeket azzal a kommentárral közlünk, hogy Cook sikeréről a félhivatalos Magyar Távirati Iroda adta ki az első táviratot, amely az északi sark fölfedezését határozott formában jelentette. A többi részletek bécsi magánforrásból származnak.

Sulyos vádak

a magyar orvosi kar ellen.

Miért ájult el Müller Kálmán?

*

Bizonyára sulyos következményekkel jár az a cikk, amely ma jelent meg a Népszavában az orvostudományról kapcsolatban. A cikk a legkeményebb vádakkal illeti a kongresszuson részt vett magyar orvosokat, azt is rájuk szeretné fogni, hogy ellopták a külföldi professzorok kabátjait.

A hihetetlen adatokat tartalmazó közlemény a következő:

A nemzetközi orvostudományi kongresszusnak még nincs vége, talán jobb volna megvárni a végét és aztán elmondani mindazt, amit titokban kéne tartani a művelt államok orvosai előtt, nehogy a híres magyar vendégszeretetről alkotott ismeretük teljes legyen, mert jobb, ha hiányos marad, ha a dobrautott lovagiasságon esett esorbák ismerete nélkül távoznak tőlünk.

Amde most már késő, a sajtóban itt-ott elszórták magukat a tudósítások. De csak itt-ott. A legtöbbje még azt se akarta nyíltan megmondani, hogy miért ájult el Müller Kálmán dr. professzor, a rendezés elnöke. Kimerültséggel, a túlfeszített munka okozta izgatottsággal magyarázták a professzor ur betegségét, de nem volt igaz. Müller professzor kibirta volna ezt, nem olyan gyöngye fája legény.

Amde Müller professzornak az idegeit más rohanta meg: nem a munka; megrohanták olyan izetlenségek, olyan falusi neveltlenségek, amelyeket az orvostudományi kongresszus megnyitása körül tapasztalt. A „Mücsarnok“-ban vasárnap este tört ki egy ismert magyar betegség, a falánksági láz. A buffet körül tört ki, ahol bizonyos ételek és italok voltak. Olyan kitörés volt ez, amelyre a legöregebb bankett-vendégek sem emlékeznek, akik még a legközelebbi szomszédjuk zsebeit is telelopják étellel-itallal, gyümölcscsel és szivarral.

A hazai kongresszusi tagok, akik mindössze szomszédos forgalmu jeggyel ugrottak be Budapestre, az egész buffet-t learatták, elcsépelelték, megemésztették azok elől, akik világrészeket átszeltek idáig, míg a József főherceg uniformisában gyönyörködhetek. Egy mást gázolva, tatárpusztításhoz, töröküléshez szükséges erővel törték rá a vendégszeretet tárházára és fölfaltak, elkaptak mindent, még a virágokat is, amelyet a kongresszus idevitorlázott nő-vendégeinek szántak.

Müller Kálmán professzor látta ezt a falánksági lázt a gyomornak, a telhetetlenség-

nek ezt a lecsillapíthatatlan rohamát, látta, hogy a szivarok mint tűnek el idegen országbeli vendégeink orra elől, látta, hogy a letaposott, félrelökött vendégek mily borzadályal, mily tehetetlenül nézik a morbus hungaricus-nak ezt a csillapíthatatlan kitörését; látta, hogy a ruhájában a magyarok az elsők, akik élet-halál harcot vívnak a kalapokért, felöltözkért, botokért, hogy összetörnek mindent, hogy elvesz a vendégszeretet után a magyar lovagiaság, elvesz a külföldi vendégek felöltőjével együtt és ezt Müller Kálmán dr. nem tudta tovább nézni, az idegei fölmondták a szolgálatot és Müller Kálmán dr. elájult.

Nem az általa végzett munka verte le a lábáról, hanem az a rettenetes munka, amelyet a hazánkbeli orvosok a magyar vendégszeretet és lovagiasság leöklözése, agyonverése körül végeztek. Micsoda operáció volt ez! A kongresszus vendégei örültek, hogy életben maradtak, hogy egy-egy trachoma-orvos vagy kör-orvos gyomrába, kabátja zsebébe nem veszték el, hogy a magyar kollégák nem taposták agyon őket.

Ezért ájult el Müller professzor, ettől lett rosszul és nem csoda, mert a csömörnek rettenetes fajtájának kell lenni, amelyik az eszméletvesztéssel jár. Müller professzor már visszanyerte eszméletét, de a magyar orvosok mikor gyógyulnak ki a morbus hungaricusból?

Igy szól a cikk, amelynek adatait meg kellene cáfolni a kongresszus vezetősége részéről, mert különben a jövő héten már a külföld összes szociálista lapjai arról regélnek, hogy a magyar orvosok kifosztották külföldi kollégáikat.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* Bleriot repülése mozgófényképben. Pár hét előtt az egész világ Bleriot nevétől volt hangos, aki elsőnek repült át a La Manche csatornán. Ezt a világhistóriai eseményt hétfőn, kedden és szerdán ott a helyszínén készült mozgófényképben mutatja be az Uránia színház. A klasszikus képet egy párisi kinematografus egyenesen Bleriot megbízásából vette fel a repülőgépet kísérő torpedó hajó fedélzetéről.

* Az Uránia műsora. Csütörtökön mutatja be utoljára Latham repülőgépét és Corvin főhadnagy motorosolnakját az Uránia színház. Ez a fényes műsor, mely az itt említett szenzációs képeken kívül még egy csomó olyan érdekes látványossággal szolgál, melyek valószínűleg ritka tetszésével találkozunk. Úgyesbben alig lehet műsort megválogatni, annyira, hogy a közönség nem tud betelni alátnivalók dícséretével. 791

* A „Nyugat“. Több mint másfél esztendeje, hogy a modern magyar írók legkitűnőbbjei szükségét érezték egy igazán európai színvonalú komoly irodalmi és kritikai szemle megteremtésének. Így jött létre a Nyugat, mely irányában és hangjában a mai irodalmi törekvések leghűbb kifejezője a rövid idő alatt rendkívüli sikert ért el. A Nyugat maga köré csoportosította mindazokat, akik a modern magyar irodalomban számítanak; s ezenkívül kizárólag a Nyugat részére kötötték le irodalmi munkásságukat Ignátus, aki a lap szerkesztője s Ady Endre. A Nyugat minden száma elsőrangú irodalmi érdekesség, most megjelent szeptember 1-i füzetének tartalma a következő: Ignátus: Vers. Bresztovszky Ernő: Az ember: függvény. Kéri Pál: Philippe Desportes: Sonnet spirituel. Hegedűs Gyula: Tavaszi komédia (Novella). Ady Endre: Versek. Elek Arthur: Poe Edgar költeményei V. Babits Mihály: Edgar Poe: Himnusz, Álomország. Szini Gyula: Révész Béláról. Kosztolányi Dezső: Versek. Lackó Géza: Szemközt a Nappal. (Mese). Nagy Zoltán: Vers. A figyelő kritikai rovat tartalma: Öreg szavak (Kosztolányi Dezső); Fényes Samu: A bálvány. (Karinthy Frigyes); A repülőgép körül. (Lengyel Géza); Az „Új színház“-ról (Nagy Endre). A Nyugat előfizetési ára félévre 10 korona, egész évre 20 korona. Mutatvány-számot készséggel küld a kiadóhivatal: Budapest,

VIII. Rákóczy, ut. 9. II. 7. A Nyugat kiadóhivatalában újabb néhány rendkívül érdekes könyv jelent meg. Ezek: *Móricz Zsigmond: Hét krajcár* (elbeszélések) ára 3 korona. *Kemény Simon: Lamentációk* (versek) ára 2 korona. *Balázs Mihály: Levelek Irissz koszorujából* (versek) ára 3 korona. *Balázs Béla: dr. Szélpál Margit* (tragédia 3 felvonásban) ára 3 korona, s *Lesznay Anna: Hazajáró versek* (költemények) ára 2 korona.

Az orvoskongresszus tagjai a budai várban.

József főherceg vendéglátása.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 1.

A nemzetközi orvoskongresszus eddigi összes ünnepségei közül a legfényesebb játszódott le ma este a budai várban. József főherceg, mint a király képviselője fogadta a vár pazarul feldiszitett és kivilágított termeiben a kongresszus tagjait, akik egy gyönyörű est emlékével távoztak el a magyar király palotájából.

Az érdekes fogadtatásról fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

Már a kora esti órákban fényben usztak a várpalota termei. Hét óra felé fogat fogat után érkezett az előkelőségekkel. Az uton mindenütt kíváncsi tömeg állott sorfalat, érdeklődéssel nézve a különböző nemzetek képviselőit.

Az érkezőket a délszaki növények pompájába vont lépcsőház elején darabonttestőrök, a lépcsőkön pedig alabárdosok fogadták. A vendégek a szertartástérben gyülekeztek, közülök pedig azok, akiket a király képviselőjében megjelent József főhercegnek mutatnak be, a Habsburg-teremben gyülekeznek és csoportosulnak országok szerint.

Nyolc órára együtt voltak az est valamennyi vendégei. Mintegy másfélezen voltak, úgy, hogy a szertartástérmen kívül ki kellett nyitni az 5 felső kihalgatási termeibe nyíló helyiségeket is és a megjelentek valamennyit teljesen benépesítették. A termekben hullámozó sokaság pompás látványt nyújtott. Tarka színvegyülekben hullámoztak a legkülönbözőbb rendjelű frakkok, diszmagyarok, japán és angol katonasorvosok egyenruhák, tarkítva a török kiküldött katonasorvosok piros fezeivel, sőt gyönyörű női kalapokkal. Kilenc hölgy volt jelen az estélyen, valamennyi gyakorló orvos, izléses, de diszkrét estélyi toaletten.

A magyar kormány képviseletében megjelentek Apponyi Albert gróf és Zichy Aladár gróf miniszterek, Molnár Viktor és Bolgár Ferenc államtitkárok. Továbbá ott voltak *Edelsheim-Gyulai* Lipót gróf, az országos gyermekvédő liga elnöke, *Czibulka* Hubert tábornagynagy, budapesti hadtestparancsnok, *Vértessy-Weisz* Ernő altábornagy, *Klobucsár* Vilmos tábornagynagy, honvédtáborparancsnok, *Fontaine* francia főkonzul és még számosan.

József főherceg a rózsaszínű szalonban fogadta Apponyi Lajos gróf udvarnagy jelentését. Ennek megtörténte után kinyitott a szertartás terem hatalmas szárnyas ajtója és belépett a főudvarnagy, akit a főherceg követett, magyar tábornoki diszruhában, mögötte *Roskoványi* százados szolgálattelvő kamarás. A főherceg nyomban megkezdte a cerelet.

Először Apponyi minisztert szólította meg, kezét fogott vele és melegen üdvözölte. Azután a kongresszus elnökét, Müller Kálmán dr. főrendiházi tagot tüntette ki megszólítással. Majd Apponyi gróf és Müller dr. bemutatták a különböző nemzetek képviselőit. József főherceg egymásután szólította meg az

orvosi tudomány országok szerint csoportosult képviselőit.

Leginkább szakmájukba vágó kérdéseket intézett hozzájuk és igen élénken érdeklődött a kongresszus munkássága iránt. A fenség örömeinek adott kifejezést, hogy a kongresszus olyan jelentékeny munkát végez és hogy ez alkalommal a magyar főváros e ritka nemzetközi összejövetelnek székhelye lehetett. A megszólítottak bámulattal nyilatkoztak a fővárosról, annak szépségéről és a vendégszerető fogadtatásról. A főherceg németül, angolul, olaszul és franciául társalgott.

Kilenc órákor a vendégeknek pezsgőt, fagyaltot és szendvicset szolgáltak föl. A főherceg még tovább folytatta a cerelet tíz óráig és ekkor köszönetét fejezve ki Müller dr.-nak, fogadta a kongresszusi iroda bemutatkozását, majd visszavonult lakosztályába.

Lassankint a vendégcsereg is oszladozni kezdett és éjfél után sötétség borult a királyi palotára.

Letartóztattak egy nagystilű borszédelgőt.

Nemzetközi csalóbanda nyomában.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 1.

Nagystilű szélhámost leplezett le a székesfehérvári rendőrség. Brenner Arturnak hívják a szédelgő urat, aki — mint a rendőri nyomozás kiderítette — csalásaival érzékenyen megkárosította nemcsak a székesfehérvári bortermeleket, hanem működését kiterjesztette az egész dunántúli vidékre és Tata városára is, ahol mintegy negyven embert csapott be szédelgéseivel. A szélhámost, aki Székesfehérvárról hirtelen Tatára utazott, tegnap délelőtt tartóztatták le az odaváló csendőrség.

Az eset részletei ezek:

Ezelőtt mintegy három héttel történt, hogy Székesfehérváron megjelent Héjj Ferenc vendéglősnél egy fiatalember, bemutatkozott neki, azt mondta, hogy ő Brenner Artur, a párisi terménykiállítás megbízottja. Előadta, hogy egyúttal több francia pezsgőgyárosnak is megbízottja, akiknek a részére Magyarországon nagyobb mennyiségű borokat vásárol. A pezsgőgyárosok azonban csak olyan borokat vásárolnak, amelyeket a nemzetközi terménykiállítás kitüntetésre érdemesnek tart.

Ezután előmutatott különböző igazolványokat, előkelő emberektől származó leveleket és miután így megnyerte a vendéglős bizalmát, elmondta neki, hogy a borminta kiállítása nem kerül pénzbe, mert előlegesen le kell ugyan 35 koronát fizetni, de ha a minta nem válik be, a pénzt visszafizetik. Ha pedig megfelelőnek tartják a bort, akkor 70 korona lefizetése után a kiállítás aranyérmét, kitüntető keresztjét és diplomáját küldik meg a termelőnek.

A vendéglős ezután nem is kételkedett, lefizette a százöt koronát és átadta a bormintát. Nyolc nap múlva megérkezett Párisból a három kitüntetés. Ezután Brenner üzletet kötött a vendéglőssel és nagyobb mennyiségű bort kötött le nála. Abban is megállapodott vele, hogy több vendéglőstől a városban nem vesz mintát, utóbb azonban kiderült, hogy még tizenegy vendéglőstől csalt ki ilyen módon százöt-százöt koronát.

A rendőrség előtt már az első pillanattól kezdve gyanús volt a nagy borvásárlás és érdeklődni kezdett Brenner Artur iránt. Mivel a szélhámos állandóan a tatabi szolgabíró barátságával dicsekedett, elsősorban itt érdeklődött, de

átíratot küldött a bécsi és budapesti rendőrséghez és a válasz meglepő volt.

A budapesti és bécsi rendőrség egybehangozva azt írta Brenner multjáról, hogy az illető 1903-ban csalás, sikkasztás és közbiztonság elleni kihágás miatt Bécsben 18 hónapra ítéltetett. 1906-ban ugyanilyen büncselekmények miatt három évi börtönre ítélték és 1908-ban Alsó-Ausztria területéről 10 évre kitiltották. A budapesti rendőrség azt is megtáviratozta, hogy Brenner *Flamberger* Artur álnéven is szokott szerepelni.

A legérdekesebb adatokat azonban a tatabi főszolgabíró küldötte. Megírta, hogy Brenner ellen a nyomozást a székesfehérvári rendőrség átiratára megindították és azóta már több bűnügyi feljelentés is van ellene. Eddig kiderült, hogy a *Dunántúlon* már vagy negyven embert csapott be oly módon, ahogy *Székesfehérváron* is dolgozott. Különböző termelőktől több ezer hektoliter bort kötött le, előbb azonban mindegyiktől kicsalt 100-tól 500 koronányi összeget. Viselkedése már régebben gyanús volt előttük, nyomozást is indítottak, de azt később beszüntették. Tudakozódtak a párisi főkonzulátuson, ahonnan oly értesítést küldtek, hogy Brenner Artur tényleg megbízottja egy szédelgésre alapított ugynevezett ipar és terménykiállításnak.

Multjáról nem tudnak semmit. Ezelőtt tíz hónappal telepedett le Tatán, ahol mindenkinek a bizalmát megnyerte előkező fellépésével. Orriási kötéseket csinált borkereskedőkkel, akiknek — természetesen kisebb-nagyobb pénzek kicsalása után — terminusokat adott a bor szállítására.

Az értesítések nyomán Simon Sándor székesfehérvári rendőrfőkapitány megjelent a Héjj-féle szállodában, ahol Brenner lakott, de nem tartóztathatta le a szélhámost, mert Brenner időközben elutazott Tatára. A rendőrfőkapitány erre táviratban intézkedett, hogy a szélhámost tartóztassák le, ami tegnap délelőtt meg is történt.

A nyomozás most nagy apparátussal folyik tovább, mert valószínű, hogy egy nemzetközi csalóbandáról van szó, amelynek Budapesten és Párisban is vannak tagjai.

Megostromolt járásbíró.

Lázadás egy biharmegyei faluban.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 1.

Tavaly decemberben, a belényesi járás egy kis községében valóságos lázadás ütött ki. A lázadás egy belényesi járásbíró és egy telekkönyvvezető ellen irányult, akikről fanatizált izgatók azt a rémhírt terjesztették el a községben, hogy a községi lakosok földjeit el akarják venni a görög katolikus káptalan számára. A lázadás, amelyet szuronnyal kergetett szét és kicsi hja, hogy vérbe nem fojtott a csendőrség, a tegnapi napon foglalkoztatta a nagyváradi törvényszéket.

Nagyváradi tudósításunk az érdekes tárgyalásról és annak előzményeiről a következő:

A biharmegyei Belényes járásban fekvő Kreszulya község lakossága régóta perben van a görög katolikus káptalannal. Hatszáz hold sziklás, kopár föld a per tárgya, melyet a község lakói maguknak követelnek, a melyet azonban a káptalan történelmi jogon magának vitat. A per már évtizedek óta tart és előreláthatóan még sokáig fog tartani.

Tavaly decemberben a belényesi járásbíró és járásbírója: *Baranyi* István dr. és *Chiorin* telekkönyvvezető kimentek Kreszulya községbe és bírói szemlét akartak tartani. — Hogy, hogy nem, ennek a bírói szemlének jó előre híre futott a községben és ismeretlen izgatók tüzeltek,

fanatizáltak a népet, hogy akadályozza meg a bírói szemlélet, mert az a nép ellen irányul és az az intenciója, hogy véglegesen elvegye a szegény parasztoktól a földet és a gazdag káptalanoknak ítélje oda. Természetes, hogy a bírói kiküldötteket nem a legszimpatikusabban várta a község lakossága.

A mikor kiértek a helyszínre a járásbíró és a telekkönyvvezető, egy Petruja Péter nevű román parasztember a piacon nagy tömeg előtt lázító beszédet mondott:

— Elveszik földjeiteket! Megkárosítanak, megrabolnak benneteket! Ne hagyjátok magatokat!

A lázító beszéd megtette hatását. A nép — körülbelül ötszáz ember — kaszát, baltát, vasvillát ragadott és fenyegetve közeledett a bírósági emberek felé. A hangulat annyira átütösedett, hogy komolyan lehetett attól tartani, hogy a járásbíró és a telekkönyvvezetőt megtámadja és meglineceli a tömeg.

Látva a fenyegető veszedelmet, — Baranyi István dr. és Chiorin Dániel egy parasztszekerre kaptak fel és kerülő úton elmenekültek a tömeg elől a községháza.

A tömeg utánuk ment és formálisan megakartá ostromolni a községházát. Petruja Péter tüzelte, lázította a népet, amely be akarta törni a községháza kapuit és a két bírósági ember felett ítéletet akart mondani. Ez azonban nem sikerült.

A község jegyzője ugyanis, aki már reggel észrevette a veszedelmesen fenyegető tömeghangulatot, sürgönyözött és telefonált a belényesi csendőrszéknek. Lőhalálában érkezett meg tizenhat csendőr Belényesről. Idejében jöttek. A tömeg már már betörte a kapukat. A csendőrök azután szétszórták, szétszalasztották a tömeget.

Petruja Petru pedig izgatásért a törvényszék elé került. A tárgyaláson Korn Lajos elnökölt.

A törvényszék tekintetbe vette a sok enyhítő körülményt, csak tizennégy napi államfogházra ítélte el Petruja Pétert. Az ügyész felebbezett.

Az aggastyán szerelmi kalandja.

A padtól az oltárig.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, szeptember 1.

Hová lett a háziúr? fölírással a következő eset jelent meg a budapesti rendőri kiadásban:

Nagyon különös eltűnést jelentettek be a rendőrségen. Legutóbb Tencsenteplícen nyaralt Glasner József háztulajdonos, akinek állandó lakása a Ferenc-utca 9. szám alatt van. A hetvennyolc éves öreg ur megismerkedett a fürdőhelyen egy elegáns külsejű nővel. Glasner bácsi még e hónap 19-én azzal utazott el Tencsenteplícéről, hogy Budapestre megy s azóta teljesen nyoma veszett. Ugyanakkor eltűnt az elegáns ruhájú hölgy is. Ma széleskörű nyomozást indítottak utánuk.

Egy újságíró ma ott járt az ősz szerelmesnél, akit felgyűrött ujjakkal munkaközben talált. Hallgassuk meg Glasner Józsefet, amint ő maga elmondta ezt a legutolsó kalandját:

(Ismerkedés a kútnál.)

Az eset Tencsenteplícen a gyógykut mellett kezdődött. Odajöttem után a második napon lemegek a kúthoz és egy padon magában ülve talállok egy csinos, fess hölgyet.

— Ha nem nehezelt érte, — mondom — engedje meg, hogy ön mellé telepedjek. Látom, hogy idegen a fürdőhelyen és ha nem veszi zokon a társaságomat, egész délelőtt ön mellett maradok.

— Szívesen veszem a kedvességét, — felelt a hölgy — csak arra kérem, viselkedjen tisztességesen velem és ne használja ki a helyzetet, hogy egyedül vagyok a fürdőhelyen.

A hölgynek az egész magaviselete, finom,

disztigvált modora és intelligenciája annyira tetszettek, hogy — most már nem is tudom, hogy és miként történt — én szerelemre lobbantam iránta és minden kertelés nélkül megkérdeztem:

— Asszonyom, lenne ön a feleségem?

Önagsága megdöbbenve nézett rám.

— Uram, hogy jut ilyesmi megismerkedésünk napján az eszébe?

Magam is elpirultam elhamarkodottságomon, de hamarosan föltaláltam magam.

— Nagyságos asszonyom, nekem Budapesten házam és ötvenesztendő gyáram van. 1859. óta vezetem a bőrfestőműhelyemet és dolgozom 25—30 segéddel. Én megengedhetem magamnak azt, hogy ebben a korban szerelemre gyaljak.

Azután önagsága is elmondotta, hogy Nagy-kikindán lakik és hogy özvegy. Valamikor Kohn József szolgabíró felesége volt, annak halála után pedig Ciporis Hermannhoz, egy porcellán- és üvegkereskedőhöz ment férjhez. Gyermekai sem ettől, sem a másiktól nem maradtak. A vagyona 50.000 korona, aminek a kamataiból éldegél szerényen.

(„Szökés” a fürdőhelyről.)

— Kezdem szívem választottjának a szépet tenni. Egy Schreiber Miksa nevű prágai orvos társaságában naponta vacsorához kísértük és kirándulásokat csináltunk Baracsikára. Minthogy önagsága nem huzódott tőlem, engedelmet kértem arra, hogy július 20-án hazakísérjem Kikindára. Kurám hátralevő részét itt akartam eltölteni az ő oldala mellett. Az engedelmet megkaptam. Igen ám, de a Vilmos fiam által beküldött pénz lakásadomnál, Dobler József gyógyszerésznél volt és ő azt az utasítást kapta a gyermekeimtől, hogy a pénzt ne adja ki a számomra. „Kalandra nincs pénz.” Ez volt a rövid és szigorú utasítás.

Persze, nagyon bent voltam a vízben, de önagsága, aki zavaromat észrevette, kihuzott belőle.

— Tessék, itt van száz korona, visszafizetheti, ha haza megy Budapestre — mondta és átadott egy százas bankót.

Kikindára utaztunk és én a Nemzeti szállóban vettem lakást. Másnap nyugodtan olvastam a lapokat a szállóbeli kávéházban, amikor elémbé áll egy uri külsejű ember és bemutatkozik:

— Kovács detektív vagyok.

— Nagyon örülök a különös szerencsének és mivel lehetek a szolgálatára?

— Tessék követni a kapitányságra, — mondta hivatalos és kérdéseket nemtörő kurtasággal.

Felmentem a kapitány elé és tiltakoztam, hogy engemet, régi fővárosi állampolgárt ok nélkül zaklassanak.

A kapitány intelligens ember volt és megnyugtatót:

— Önt a gyerekei korestitik, mint eltűntet és mi megtaláltuk önt. Ez az egész hivatalos eljárás ön ellen. Itt maradhat Kikindán, amíg önnek jól esik.

A fölvilágosítást megköszönve, eltávoztam. Most már világosan láttam, hogy a gyerekeim, különösen pedig a Vilmos fiam, aki a cégtársam, kellemetlenkedik, mert újra nősülni akarnak.

(Mi lesz ezután?)

Hazajöttem, ahol persze újabb családi perpatvar fogadott a legújabb szerelmem miatt. Nem tágitottam és nem is tágitok. Vagy eladom a gyáramat és Kikindára megyek, vagy egy új gyárat alapítok és a régit, ahová annyi szép emlék fűz, martalékul hagyom azoknak, akik üldöznek és a boldogságomban meggátolni akarnak.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 2-án az időjárás: változékony, hűvös, sok helyütt csapadék.

— A király Bécsben. Bécsi távirat jelenti: Ő felsége délelőtt 10 óra 15 perckor Bregenzből a penzingi pályaudvarra érkezett és az egybegyűlt közönség lelkes óvációi közben Schönbrunnba hajtatott.

— Szerényi József Wekerlénél. Fővárosi tudósítónk jelenti: Szerényi József kereskedelmi államtitkár ma este Klopódiára utazott, hogy az ott tartózkodó Wekerle miniszterelnöknek előterjessze a kereskedelmi minisztérium 1910. évi költségvetését.

— Cseh Ervin nagybeteg. Fővárosi tudósítónk jelenti: Cseh Ervin volt horvát miniszter erdői kastélyában nagybetegen fekszik. Állapota aggasztó.

— Egy törvényszéki bíró tragikus halála. Szegedről táviratozzák: Tegnap este váratlanul elhunyt a szegedi büntető-törvényszék egyik legtanultabb bíróját: Magyar János dr. Magyar tegnap egész délután hivatalában dolgozott és — mint utólag megállapították — este 7 óra körül, hirtelen holtan bukott le székéről. Senki sem volt már a hivatalban és így nem vették észre a katasztrófát. Csak otthon lévő felesége volt kétségbeesve, bár azt hitte, hogy ura éjjelen is hivatalában dolgozik. Lassankint elnyomta az asszonyt az álom és mikor reggel felébredt, megvitték neki a szomorú hírt férje haláláról. Magyar dr.-t délelőtt találták meg szobájának padlózatán holtan fekvő és megállapították, hogy a halált tegnap este 7 és 8 óra között agyszélbűdés okozta. Magyar dr. 42 éves ember, gyermekei nincsenek. Egyike volt a legképzettebb szegedi bírónak; azt hiszik, hogy a tulságba vitt munka is hozzájárult szerencsétlenségéhez.

— Mátyássy nyilatkozata Jungáról. Székesfehérvárról táviratozzák: Ma érkezett meg az ötödik kerületi honvédpáncsnoksághoz Mátyássy honvéd hadbiztos írásos nyilatkozata. Mátyássy e nyilatkozatban kijelenti, hogy Jungával mindig a legjobb barátságban volt és a százados minden ok nélkül, csakis beszámíthatatlan állapotban követhette el a merényletet. Mátyássy kijelenti még, hogy nem kívánja Junga megbüntetését. Katonai körök véleménye szerint Mátyássy nyilatkozata a büntügyben még akkor is fontos, ha az orvosok épelméjének konstatálják.

— Cimersértés. Római távirat jelenti: Mult éjjel ismeretlen tettesek letépték és bepíszkolták a belga konzulátuson levő belga címert. A konzul a belga kormánytól azt az utasítást kapta, hogy a címert mindaddig ne tegye vissza az épületre, míg az olasz külügyminiszter a sértés miatt bocsánatot nem kér.

— Házasság. Dózsa Imre dr. makói ügyvéd és takarékpénztári igazgató, Dózsa Sámuel dr., Csanádvármegye tisztí főügyészének fia, e hó 7-én esküszik örök hűséget Schönstein Mariska kisasszonynak, Schönstein Gyula előkelő marosvásárhelyi ügyvéd bájos és művelt leányának.

Éles Géza dr. nagybirtokos, Éles Ármán előkelő aradi nagykereskedő fia, szeptember hó 8-án tartja esküvőjét Budapesten Montag Lily kisasszonnyal, Montag József nagybirtokos szép és művelt leányával.

— Tolsztoj — köruton? Szentpétervári távirat jelenti: Tolsztoj Leó gróf tegnap egy vendégének elmondotta, Berlinből azt az ajánlatot kapta, hogy azt az előadást, melyet az elhalasztott stockholmi békekongresszuson kellett volna tartania, tartsa meg 50.000 frankért tíz német városban. Tolsztoj még nem felelt az ajánlatra.

— **A Dobó-utca akadályai.** Amikor a város a Ferenc-tér és Nádor-utca között a Dobó-utca megnyitását elhatározta, kimondta azt is, hogy ebben az utcában csak előkertes (cottage-rendszerű) házak építhetők. Ez a határozat azonban akadály lett az utca kiépítésének és az ellen az érdekelt ház- és telektulajdonosok között mozgalom indult meg. Kérvényt intéznek a szeptemberi közgyűléshez az iránt, hogy ezt a határozatot helyezték hatályon kívül. A közös beadvány többek között ezeket mondja:

Azon körülmény folytán, hogy a Dobó-utca a város fő közlekedési útjával párhuzamosan, annak közvetlen közelében fekszik és egy piacra torkollik, természetesen arra is lesz hivatva, hogy idővel a forgalomnak egy része ezen az utcán bonyolítottassék le. Ennek figyelembevétele mellett valószínű, sőt bizonyosra vehető, hogy ez utcában idővel kisebb-nagyobb üzletek fognak keletkezni. Amennyiben azonban az előkertes építkezés tételnékötelezővé, úgy ez a Dobó-utcai ház- és telektulajdonosok tetemes károsodását jelentené, mert az üzletek létesítése lehetetlenné volna téve és az amúgy is igen drága telkek, különösen pedig az igen költséges építkezés mellett a befektetésekkel ellátott értékesítés teljesen ki volna zárva és egyben az utca gyors kiépítése a legnagyobb mérvben meg volna nehezítve. Figyelemmel arra, hogy a Dobó-utca egy harmad része a polgári iskola, magánlakház) máris az utca vonalába lett kiépítve, ki van zárva az utcának egységes, harmonikus, elejétől végig előkerttel való megoldása és így ebből a szempontból sem indokolt és nem is méltányos a hivatkozott határozat. Hygienikus szempontból sem okadatott az utcának előkertekhez való kötése, mert eltekintve attól, hogy az utca megfelelően széles (15 m.) és kellően szellős, az összes telkek mögött majdnem kivétel nélkül kertek terülnek el. De egyébként is, ha a városnak e tekintetben aggodalmi lettek volna, úgy első sorban a majdnem 20 m. magas polgári iskolát kellett volna előkerttel megoldania. Tekintettel arra, hogy a Dobó-utcai telkek egy része csak 15–16 m. széles és a Nádor-utca felé igen csekély mélységű, — az előkertes építkezés következtetés kereszttűl vitele már e miatt is ki van zárva, mert az amúgy is kis méretű telkekből a homlokvonalonban 6–8 négyzetméter előkertet áldozni szinte lehetetlen.

— **A vasárnapi munkaszünet felfüggesztése.** Az aradi vasúti Maroshidat építő Schlik r.-t. és Rényi s Rottenstein budapesti mérnökök folyamodtak a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a hidépítési munkákat vasárnap is egész nap folyamán végezhessek. A kereskedelmi miniszteriumból ma leérkezett Aradmegyéhez Sztérenyi József államtitkár leirata, mely megengedi a vasárnapi dolgoztatást azzal a feltétellel, hogy a cég gondoskodik a munkások olyan felváltásáról, hogy a munkások minden hónapban legalább egy teljes, vagy minden két hétben egy fél vasárnapi munkaszünetet élvezzenek.

— **A magyar gyerek találékonysága.** A hivatalos lap mai száma „Megadott szabadalmak” című rovatában, többek között ezt a hírt közli:

45440. lajstromszám. Kardos István és Barta József kereskedelmi akadémiai tanulók Budapesten. — Önműködő váltóállító berendezés közúti vasutakhoz. Vg—I. oszt. 1908. szeptember 14. (Képv. Wirkmann dr.)

Ime, kereskedelmi iskolai tanulók már ilyeneken török a fejüket. Mondja azután valaki, hogy a magyar gyerek csak hivatalnoki pályára gondol.

— **Efták a bécsi postatolvajt.** New-Yorkból táviratozzak: Itt egy embert, aki Freeman Róbertnek mondja magát, letartóztatták, mert azzal gyanúsítják, hogy f. é. július 3-án a bécsi minoritateri postahivatalból 119,000 koronát lopott.

— **Gyászünnepe Rosenberg Sándorért.** Az aradi zsidó hitközség istenben megdicsőült fő-rabbija, Rosenberg Sándor dr. elhalálása felett érzett mély gyászának kifejezésére 1909. évi szeptember hó 5-én, délelőtt 11 órakor a zsinagógában gyászemlékünnepélyt rendez.

— **Az autobusz körforgalom megindítása.** Megírtuk, hogy Virágh Lajos főmérnök, az autobusz üzem ezidőszerű vezetője, előterjesztést tett a tanácsnak az iránt, hogy a gépkocsik jókarba helyezése után az eredetileg tervezett körforgalom megnyitását mondja ki. A tanács holnap tartandó rendkívüli ülésében foglalkozik a főmérnök előterjesztésével és mint értesülünk, elhatározza a megnyitást. *Péntek reggel fél hatkor indul az első körforgalmi kocsia Szabadságtérre.* A kocsik egyelőre — a két heti próbaidő alatt — reggel hat és kilenc óra között, továbbá délelőtt tizenegy órától esti félnyolc óráig közlekednek a következő útvonalon: Szabadságtér, Deák Ferenc-utca, Batthyány-utca, Kossuth Lajos-utca, Vásártér, Pécskai-ut, Vasutállomás és vissza. Lásznak egész utra szóló és szakasz jegyek az eddigi árakon.

— **A sajtóparaziták.** Kecskemétről írják: Tegnapi városi közgyűlés a közgyűlést tartott Kada Elek polgármester elnöklésével. A közgyűlést megelőzőleg Kada polgármester kemény szavakkal róta meg azt a tudósítót, aki egy fővárosi napilapban a városi tisztviselőről becsapó módon nyilatkozott. Kijelentette, hogy a sajtó azon parazitája ellen méltóságán alulnak tartja a városi tisztviselői kar nemcsak, hogy sajtóper indítson, de vele egyáltalában szóba álljon. A kecskeméti sajtószövetség a polgármesterhez intézett levelében kijelentette, hogy Tomori Jenő és Szabó Jenő joghallgató, akik a tudósítást egy fővárosi lapnak beküldötték, nem tagjai a kecskeméti sajtószövetségnek.

— **A regényes sorsu grófné.** Gróf Haller Oszkárné, akinek a regényes és szomorú sorsáról a napokban számolt be egy tudósításunk, most maga is jelentkezik a nyilvánosság előtt egy Nagykátáról keletkezett levélben. A grófné mindenekelőtt elpanaszolja, hogy mai tartózkodási helyén bizony könnyen éhen halhat az ember; azután elmondja, hogy férje halála után — egy fogarasi ügyvéd számítása szerint — huszonnégyezer forint özvegyi tartásdíjat kellett volna kapnia. Férje azonban életében nem kapta meg atyjától milliókat érő birtokát, úgy, hogy halála után idősebb testvére, Haller Louise gróf ezeket a birtokokat atyja, Haller Ferenc gróf által magára iratta és a huszonnégyezer forintos tartásdíjat beszüntette. Levelében elmondja még a grófné, hogy színésznővé így aztán nem kedvtelésből, hanem szükségből lett és hogy birtokainak eladására második direktora beszélt rá. Ennek a direktornak pénzre volt szüksége, ez közvetítette a nevezetes birtokvásárt és nem Giacomuzziék jelentkeztek a kétszáz forintos ajánlattal.

— **Tiltakozás a leánykérés ellen.** E cím alatt közöltük mai lapunkban, hogy Szabadkán Vujkovic Péter nyilttérben tiltakozott ama gyanúsítás ellen, mintha ő megkérte volna Dulics Péter leányának kezét. Dulics ma a következőket válaszolja szintén nyilttérben: A nyilttérző Vujkovic Péternek azon kijelentését, mintha leányaim azzal dicsekednének, hogy ő valamelyiküket megkérte volna, a legszemtelenebb hazugságnak nyilvánítom, mert nem hiszem, hogy leányaim bármelyike kedvet kapna férjhez menni olyan gyerekekhez, aki a főnökénél raktáron levő zsebkendőkhöz a legtöbbet használ el orra tisztántartására. *Dulics Péter.*

És még azt meri valaki mondani, hogy elmúlt a nyár, itt az ősz? Hát elmúlt, hát itt van? Amikor most zöldülnek ki a legszebb nyilttér-palánták! . . .

— **Bizottsági ülés.** A városrendezési bizottság szeptember 6-án délután négy órakor ülést tart Hönig Ottónak az Óvár-téren kért mérsékelte árú telek ügyében.

— **Megtagadott munkaszünet felfüggesztése.** A város törvényhatósági bizottsága azt kérte a kereskedelemügyi minisztertől, hogy szeptember 19-én, a Kossuth-szobor leleplezésének napján függeszse fel a vasárnapi munkaszünetet. A miniszter ma érkezett leiratában arról értesíti a város közönségét, hogy őszinte sajnálatára a kérelmet törvényes alap hiányában nem teljesítheti. Egyszersmind tudatja, hogy a Hódmezővásárhelyről Aradra érkező és itt a disz-előadásban résztvevő színészek részére féláru vasúti jegyeket engedélyezett.

— **Feljelentett uzsorás.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A budapesti rendőrség eljárást indított uzsoravétség miatt Forgács Antal volt szinigazgató ellen. Forgács egyideig Obudán volt szinigazgató a Kisfaludy-színházban, majd a Folie Capriceban vezette a Park-színházat, később a Rákóczi-úton volt egy kabaréja és mozija, de mindezekkel nem tudott zöld ágra vergődni, ezért szövetkezetet alakított, sőt „Gazdasági Futár” címen mindössze két példányban megjelenő közgazdasági zuglapot adott ki. Titkárjával, Darányi-Deutsch Ernővel együtt csinálta kölcsönügyleteit 25, vagy még nagyobb százalékra. Becsapott ügyfelei közül egy pénzügyminiszteriumi tisztviselő és egy számvevő feljelentették, mire most a rendőrség megindította ellene az eljárást.

— **Árlejtések a városnál.** Szeptember 6-án a gazdasági szék versenytárgyalást tart a Kossuth-utcai flúiskola és Ferenc-téri polgári iskola függöny szállítására, a felső kereskedelmi iskola bádógos és cserepező javítási munkálataira, a Weitzer-utcai leányiskola üzlethelyiségeinek értékesítésére, a másodrendű törvényhatósági utak homokolására, a külvárosi utak kavicsolására, a Szent-Pál-réti 247 hold legelő bérbeadására, hat, öt holdas parcella szántóföld bérbeadására, végül a püspökréti 13 hold legelő bérbeadására.

— **Földrengések Magyarországon.** Resicáról táviratozzak: Tegnapi este 10 óra 13 perckor előbb kocsizörgésszerű, majd menydörgésszerű földalatti moraj kíséretében délről északra terjedő, körülbelül három másodpercig tartó földrengés volt. Két gyöngébb, majd egy erősebb, azután újból egy gyöngé földlökés volt érezhető. A földrengés a lakosság körében nagy rémületet keltett. Orsováról táviratozzak: Éjjel 11 órakor hullámos, pár pillanatig tartó földrengés volt észlelhető.

— **Halál a vonat kerekei alatt.** Bognár Balázs 19 éves máv. pályamunkás ma délelőtt a gyorsáru felvételi épülettel szemben a 93. számú bejáratú váltónál dolgozott több társával Gyulai József előmunkás vezetése mellett. A 2-ik vágányon dolgozó munkások felé az állomásról kifutó 47-es gyorsvonat közeledtével Gyulai a kezével intett, hogy a munkások ugorjanak a vágánytól jobbra elterülő szabad tere. Bognár a jelzést nem vette figyelembe és balra, a 4-ik vágány felé ugrott ki. Ugyane pillanatban ért oda egy ugynevezett kis tartalék-tolató vonat, amelynek utolsó kocsija Bognárt elütötte. A kocsik a nyakán és lábain keresztül gázoltak és a munkás szörnyen halt. A megjelent ügyeletes rendőrtiszt, Szecpkovszky Teofil rendőrhadnagy és Hecht Adolf dr. rendőrorvos a hullát az alsó temetőbe szállították.

— **A mexikói árvíz.** Newyorki távirat szerint a mexikói árvíznek eddig 2000 halottja van. 15000-en hajlék nélkül maradtak. Magában Montferré városban 1200 ember pusztult el.

Értesítés!

Az iskolaidény alkalmából ajánlom a t. szülők figyelmébe dusan felszerelt

3153

férfi- és gyermekruha-raktáromat,

a melyeket mai naptól mélyen leszállított áron árusítok.

Braun Miksa,

férfi és gyermek ruha áruhaza

Arad, Szabadság-tér, Gróf Nádasdy-palota.

Telefon: 577. szám.

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. szeptember 1.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új ...	12:90 - 13:00
76 " " " " " " " "	13:00 - 13:10
77 " " " " " " " "	13:10 - 13:20
78 " " " " " " " "	13:20 - 13:30

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos új ...	12:75 - 12:85
Rozs új ...	8:70 - 8:75
Arpa új ...	8:60 - 8:70
Zab új ...	8:60 - 8:70
Tengeri régi ...	7:30 - 7:40

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 1. —

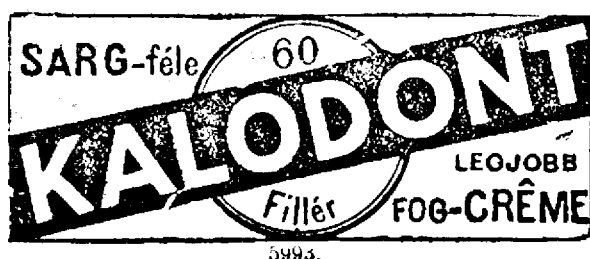
Fehér Kereszt szálloda. Schener Oszkár kereskedő Kunervald. — Tentu Frigyes utazó Bécs. — Tsuk Adolf kereskedő Budapest. — Weisz Armin utazó Budapest. — Véka Béla utazó Budapest. — Tomanovits György földbirtokos Bácsbokor. — Weszelya Dezső utazó Budapest. — Moravetz Mátyás kisbirtokos Bécs. — Tarján Vilmos osztályfőmérnök Budapest. — Koller Andor főszolgabíró Bácsalmás. — Baranszki Gyula dr. ügyvéd Budapest. — Haraszthy György gazdasz D.-Léc. — Komlós Dezső gyárigazgató Budapest. — Várad (József) Ede csendőr alezredes Nagyvárad. — Deutsch Miksa utazó Budapest. — Berzeviczi Béla őrnagy Budapest. — Lázár Vilmos tábornok Budapest. — Medrea Kornél utazó Budapest. — Manhum József utazó Budapest. — Priohedny Oszkár huszárkapitány Nagykikinda. — Steinberg Sámuel kereskedő Budapest. — Herman József h. huszárhadnagy Arad. — Blum Salamon utazó Nagyvárad. — Kunz János bankfőtisztviselő Budapest. — Lichtman Noé utazó Budapest. — Deutsch Miksa gazdatiszt Felmén. — Riesz Béla h. alhadbíztos Budapest. — Vörös Rózsika magánzónó Budapest. — Halász Tivadar utazó Budapest.

Központi szálloda. Gergely J. utazó Budapest. — Kauser Lipót dr. ügyvédjelölt Budapest. — Schmidler Jenő utazó Budapest. — Klein Antal utazó Budapest. — Delman Emil h. hadnagy Budapest. — Rudas József utazó Budapest. — Hollaki Arthur ny. főispán Budapest. — Horn Ernő fakereskedő Nagyvárad. — Garai Lajos utazó Budapest. — Vindler Sándor utazó Budapest. — Lengyel Mór bankigazgató Budapest. — Reich Mór vállalkozó Kolozsvár. — Deutsch Jenő utazó Budapest. — Groslander Oszkár utazó Budapest. — Volfner Vilmos borkereskedő Versec. — Virág Sándor közs. jegyző Petris. — Klimes Antal közs. jegyző Hőgyész. — Klein Antal utazó Budapest. — Dvoracek Gusztáv üveggyáros Beél. — Ifj. Wágenblatt József utazó Baja. — Kovemthál János dr. ügyvéd Gurahonc. — Freund Emil utazó Budapest. — Veres János segédjegyző Nadab.

Vass szálloda. Herbstler Mátyás utazó Bécs. — Bruckner József utazó Budapest. — Ostreicher

Mór utazó Budapest. — Pongrácz Lajos zenekar-mester Kolozsvár. — Beck Mór kereskedő Budapest. — Osztermann Adolf bérlő Somoskés. — Székely Zoltán utazó Budapest. — Reiner Sándor utazó Nagyvárad. — Hendler Mór utazó Nagyvárad. — Tonai Lajos cukrász Vizakna. — Kápos Sándor kaptafafaragó Kolozsvár. — Traub Mihály kereskedő-segéd Arad.

Pannonia szálloda. Jung Péter körjegyző Tauc. — Hanzéros Géza gyógyszerész Nagyhal-mágy. — Borhy Sándor csendőrszázados Arad. — Hobstein Pál kereskedő Ujszentanna. — Zábráthi György plébános Miskolc. — Biszkop Lajos ker. titkár Losonc. — Róth Jakab földbirtokos Szem-lak. — Mezei Illés földbirtokos Kál. — Spitzer Miksa szalmakalapgyáros Hajdunánás. — Gross-mann Jenő Arad.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909 szeptember 2-án, csütörtök:

1. Elvesztett kutya. Humoros. — 2. A kis juhász. Életkép. — 3. Látszat és való. Bohózat. — 4. Járékszenvedély. Dráma. — Motor-kerékpáros. Kacagtató. — 6. Korvin fő-hadnagy Ricochet motorcsónakja. Természet után. — 8. Spanyol románc. Humoros. — 8. Latham repülőgépe-nek első útja. Természet után.

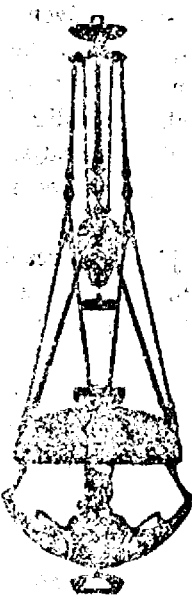
Előadások délután 6 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 53. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR.

Tulzsufolt raktár miatt

mélyen leszállított árakban kap-hatók legújabb és legizlésesebb üveg, porcellán és mosdó-készletek. Nagy vá-laszték függő és -- asztali lámpákból --

Legjutányosabb forrás 2051 figurális dísz tárgyakból. Legjobb minőségű china- és al-pacca-ezüst dísz tárgyak, ugyaszín-tén elsőrendű evőeszközök.

Képkerekből

óriási választék, több mint 400 új izléses minta van állandóan raktáron.

FISCHER MÓR,

Andrássy-tér 20. szám (Fischer Elné-palota.)

Megyei és városi telefon szám 568.

Tanfy Ida

zongora tanítónőt

tanítványai az órák beosztása végett lakásán találhatják:

délután 4-től 5-ig,

augusztus hó 29-től.

3168

Attila-tér 4. sz.

Vérbélü édes nemes görög dinnye

Báró Bohus László dinnyetelepeiről

8 fillér kilója.

Kapható egyeüül

Dürr Gusztáv

fűszer és esemege üzletében, a városházzal szemben.

Nagy választék

Lemez és vas zománcozott

Főzőedények,

Háztartási cikkek,

Konyha felszerelések,

Szőlőművelési eszközök,

Mindennemű szerszámok,

Gép és ipari cikkek,

acél, nikkell és sárgaréz áruk

és mindennemű

Vas árukban

Kérjük szíves megbízásait, melyek gondos kiszolgálásáról és jutányos számitásáról biztosítjuk.

Kitünő tisztelettel

1451

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése.

Üzleti berendezésünk és állványok f. évi július hó elején mérsékelt áron eladó.

Rendkívül olcsó árakban!! Szövetmaradékok elárusítása.

Teljes öltönyök úgy fiuk részére is a posztó gyári raktárban Arad, Szabadságtér 17.

Telefon 475. sz.

Leichner és Fleischer, Arad és Pécs.

Iskola- könyvek

minden helybeli és vidéki tan-
intézet részére

használtan is

az előirt legújabb kiadásokban

(félárban)

kaphatók

3281

KRAUSZ PAULIN

könyv- és papirkereskedésében

Aradon, Atzél Péter-u.

Színházépület.

Telefon 511. szám.

Használt tankönyvekre való előjegyzéseket
már most elfogadok.

Minden tankönyv hasz-
nálhatóságaért felelek.

Az összes tanszerek, u. m. fű-
zetek, rajztömbök, vonalzők, kör-
zők, festékek, stb. elsőrendű mi-
nőségben, hazai készítményekben
és nagy választékban vannak
raktáron.

Az izr. ünnepekre való makzók
és imakönyvek nagy választéka.

Uj és használt

tankönyvek

legnagyobb készlete.

Tisztelettel

Krausz Paulin

Tanítónőképezdei magánvizsgálatokra

előkészítő tanfolyamot nyit szeptem-
ber elsején megbízható
okleveles tanítónő.

Tandij, vizsgadíj, vizsgára vas-
uti költség és ellátás mindössze
évi 400 korona.

Jelentkezéseket már most el-
fogad Görcsös Gizella tani-
tónő (Arad, Mikes Kelemen-utca
12. szám.) 2769

A n. é. közönség becses figyel-
mét felhívom azon körülményre,
hogy elvállalok

fedél festéseket

legjobb anyag hozzáadással négy-
szögméterenként 2998

20 fillér

előnyös ár mellett.

Szíves megbízásokat kér
kitűnő tisztelettel

Kálmán György,

épület és disztribúciós

Arad, Weitzer János-utca és
Batthyányi-utca sark.

Alkalmi vételek
és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legaa-
gyobb óra és ékszerárak

Deutsch Izidor

órás és ékszerész 3761
Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és bril-
liáns tárgyak a legmagasabb árban meg-
vétetnek vagy más tárgyakra átcsereztetnek
TELEFON 438. TELEFON 438.

526—1909. gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazda-
sági széke a Kossuth-utcai iskolá-
nál szükséges magyar gyártmá-
nyu függönyök szállítása iránt f.
évi szeptember hó 6-án d. e. 10 óra-
kor árlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő az ajánlati
ár 10%-a készpénzben vagy elfogad-
ható értékpapírokban a városi pénz-
tárban.

Az árlejtésen résztvenni csak
írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan
nyújtandók be s csak akkor vétet-
nek figyelembe, ha azokhoz a bá-
natpénz letételére vonatkozó pénz-
tári jegy mellékelve van s ha az
ajánlattevő kijelenti, hogy az ár-
lejtési feltételeket ismeri és el-
fogadja.

Az árlejtési feltételek a 104.
számu szobában az árlejtést meg-
előzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazda-
sági sz. kének 1909. évi augusztus
hó 21-én tartott üléséből.

A gazdasági szék

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli

motorokat

kikölesönöz, elad és fel-
szerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, tele-
fon és villamos csengő
berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

A világ legtökéletesebb szépitő szere

a Hajós-féle Ibolya-Creme.

Ideális gyorsan tüntet el szeplőt, májfoltot,
bibireset, bőrvörösséget és bármely arctisztatlanságot.

Az elegáns hölgyközönségnek kedvencz szépitőszere.

A párisi és londoni hygienikus kiállításokon az összes kiállított szépitő-
szerek közül az első díjat nyerte el. (Díszoklevél a nagy aranyérmekkel.)

Ára egy tégelynek 1 korona. — Dupla nagyságu
tégely 2 korona.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól; a bevásárlásoknál
csak a Hajós-féle Ibolya-Cremet tessék kérni és elfogadni.

Kapható a készítőnél:

191

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában

Arad, Andrassy-tér 22., megyeházzal szemben,
továbbá minden gyógyszerár, illatszerár és drogeriában.

APRO HIRDETÉSEK.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstnemeleket ki-váltak és veszek. Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 1771

Jó irásu. Gépirónő. Szőke 25. Megvételre. Virradás. Bor-bély üzlet. Állandó. G. E. Szó-lid. Tisztességes

jeligékre levelek vannak a kiadó-ban, kérjük elvitetni.

Francia hölgy

oktatást ad kezdőknek és hala-dóknak. Címe megtudható Maier Józsefnél, Batthyányi-utca 31. sz. 3284

Teljes ellátásra

elfogadok nagyobb iskolás leány-kát, esetleg zongora órát is adha-tok. Flórián-u. 4. sz. emelet. 3283

Jzr. uricsaládnál

8-4 iskolás fiu vagy leánya tel-jes ellátásra előnyös feltételek mel-lett elfogadtatik Andrassy-tér 22., földszint 10. 3274

Házmasternek

ajánlkozik egy gyermektelen, fia-tal házaspár azonnali belépéssel. Cim Kosár-utca 35. 3282

Vételre kerestetik

egy darab üzleti ajtó 1 $\frac{1}{2}$ mt. ma-gas és 1 $\frac{1}{2}$ mt. széles vas rolóval. Egy darab üzleti kirakat ajtó az említett nagyságban, szintén vas rolóval. Cim Ponta Demeter ke-reskedőnél, O-Pécska. 3281

Keresek

csinosan butorozott tiszta szobát — lehetőleg a Fő-utca közelé-ben — német tanítónő. Ajánla-tok pontos leírással és ármegjelöléssel „Otthonos” jeligével a ki-adóba kéretnek. 3285

Jobb házból való

iskolás fiúcskát teljes ellátás, gon-dos felügyelet mellett elvállal Erney Gyula, Csernovits Péter-utca 2. 3269

1-2 középiskolába járó fiu

vagy leány teljes ellátást nyerhet külön (szép tiszta szoba) József főherceg-ut 1., a városházzal szem-ben. Bővebbet a házmasternél. — Ugyanott 1 butorozott szoba is ki-adó. 3270

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függjegyek jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirke-reskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 308. Vidéki meg-rendelések azonnal eszközöltetnek. 2922

Kovaszinon eladó

egy 3. kát hold teljesen beültet-tett szőlő. Bővebbet Arad, Révai-utca 2. szám alatt, a tulajdonos-nál. 2982

Szerény igényű nevelőnőt

keresek tanítónői oklevéllel 40 korona fizetéssel azonnalra 4 gyer-mekem mellé, kik közül két le-ánya első polgárra, egy a máso-dik elemre oktatandó. Németül tudók előnyben. Bogdán Ador-jánné, Paulis. 3261

Arad legnagyobb

iskolakönyv raktára Krausz Paulin Arad, Atzél Péter-utca, Színház-épületben. 3241

1-2 iskolás gyermek

teljes ellátást nyer. Bővebbet Ifj. Klein Mór könyvkereskedésében. 3163

Küldenségek kölcsönzésre:

Tovote: Fräulein Grisebach, La Tour Versy: Tagebuch einer Ver-dorbenen, Auernheimer: Die ängst-liche Dodo, Anzengruber: Letzte Dorfgänge, Zobelitz: Senior und Junior, Glyn: Jenseits der Wir-bel, Ganghofer: Die Jäger, Wild-brandt: Die glückliche Frau, Wilde Oscar: An ideal husband, Mar-guerite Paul: La tourmente köl-csönzésre kaphatók Kerpel Izsó kölcsönkönyvtárában Aradon. 262

Középiskolai

és polgári magán és rendes tanu-lókat jutányos díjazás mellett el-vállal tanítani vizsgázott közép-iskolai tanár. Cim a kiadóban. 3286

Izraelita ünnepi Imakönyvek,

Makzók

olcsó és diszes kiállításban kap-hatók Ingusz I. és Fia könyvkeres-kedésében Andrassy-tér 16., — Weitzer János-utca. Telefon 517. Ujévi kártyák nagy választékban. 178

Egy fiatal rövidáru segéd

felyétetik Kell Manó cégnél. Tuda-kozódni lehet szeptember 8-ikától kezdve, déli 12 órakor. Ugyanott tanulók azonnal felvétetnek. 3175

Gazdasszonynak

ajánlkozik magányos urhoz, eset-leg plebániára középkori nő, ki a háztartás minden ágában teljesen jártas. Cimeket kér a kiadóhiva-talba. 3214

2-3 iskolás fiu

teljes ellátást nyerhet. Értekez-hetni Rákócy-utca 9. sz. 3115

Kovaszinon

egy kis hold fagymentes szőlő el-adó. Bővebbet Sarkad Választó-utca 23. szám. 3190

Olcsó, száraz tűzifa

űrméterenként az erdőben 4 kor. űrméterenként, házhoz szállítva 5.50, csak szeptember végéig kap-ható Cukor Lászlónál, telefon 485. 3211

Hintó eladó.

Egy alig használt uj, egy ülés és női hajtó kocsit egy lóra jutányo-san eladó. Megtekinthető: Ries és Társa, Szabadság-tér 5-6. 3081

Diamant Jenő

épület- és díszmű-bádogos.

Műhelye és

kész áru raktára: Ka-zinczy-utca 1. (Polgári fiúsko-lával szemben.)

Czigler Ignátz

szobafestő és mázolómaster

Arad, Eötvös-utca 12.

(Igaz-féle ház.)

Elvállal szakmájába vágó mindennemű munkákat hely-ben és vidéken árkülönbözet nélkül, legszebb kivitelben, leg-jutányosabb árak mellett, sza-vatosság mellett. 3276

Birtokvétel!

Keresek megvételre Arad, Teme, vagy Torontál megyében fekvő 500-800 katl. holdig terjedő hási-lag keszt és földterület, rendezett

birtokot

IGÉNYEK: vasut közelsége, alk. vízmentes fekvés, elsőrendű talaj, megfelelő uriak és jó gazd. épü-letek. Szíves ajánlatok a követ-kező cím alatt kéretnek: 3275

Velencei Zsigmond,

Budapest VIII., Izabella-utca 8.

Ügyvédi irodában

írnok

azonnal

alkalmazást talál.

Jogászok előnyben részesülnek.

Cim a kiadóhivatal-ban. 3287

ARADI ZENE-CONSERVATORIUM

Arad, Szabadság-tér 21. sz., a beiratások szeptember hó 1-től naponta d. e. 9-12 óráig és d. u. 3-6 óráig tartatnak.

Tandij havonként 10 korona. Beiratási díj 6 korona.

Az Igazgatóság.

3034